

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

дисципліни

“КРАЇНОЗНАВСТВО”

(нові незалежні держави).

**“Країнознавство” (країни Європи та Північної
Америци), “Країнознавство” (країни Азії, Австралії
та Океанії), “Країнознавство” (країни Африки
та Латинської Америци)**

(для бакалаврів)

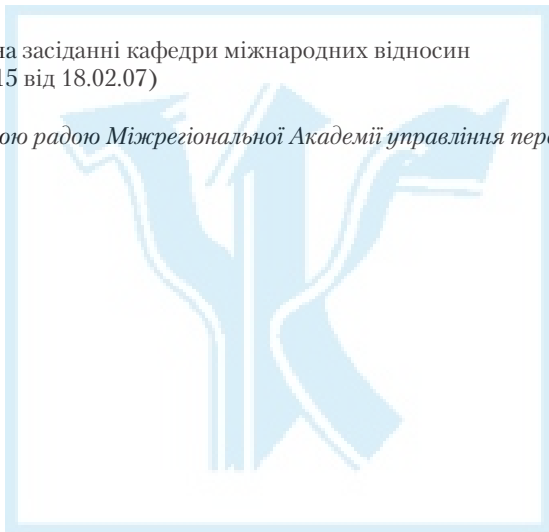
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри міжнародних відносин
А. Г. Гольцовим

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
(протокол № 15 від 18.02.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Гольцов А. Г. Навчальна програма дисципліни “Країнознавство” (нові незалежні держави). “Країнознавство” (країни Європи та Північної Америки), “Країнознавство” (країни Азії, Австралії та Океанії), “Країнознавство” (країни Африки та Латинської Америки) (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2008. — 72 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Країнознавство”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахова підготовка студентів, які навчаються за спеціальністю “Країнознавство” напряму “Міжнародні відносини”, передбачає вивчення протягом чотирьох семестрів навчальної дисципліни “Країнознавство”. Мета вивчення курсу — глибоке засвоєння найважливіших знань про основні країни світу. У результаті вивчення навчального курсу студенти мають оволодіти знаннями про природні умови та ресурси країн, що вивчаються, основні особливості їх населення, найважливіші етапи історичного розвитку, основні ознаки політичних систем, особливості та рівень економічного розвитку країн, напрями їх зовнішньої політики, участь у міжнародних відносинах та організаціях. Надзвичайно важливо усвідомити сутність найактуальніших проблем політичного, соціального, економічного та культурного розвитку цих країн.

У процесі вивчення курсу студенти повинні оволодіти вміннями та сформувати навички виявлення характерних для кожної країни особливостей геополітичного та гео економічного положення у світі та в регіоні; навчитись визначати ступінь сприятливості природних умов для життєдіяльності населення, сутність екологічних проблем у досліджуваних країнах; аналізувати демографічну ситуацію у країнах; ефективність заходів розв’язання демографічних проблем; виявляти основні риси економічного розвитку, сутність економічних проблем, перспективи розвитку господарства; характеризувати політичні системи окремих країн, здійснювати їх порівняльний аналіз, визначати внутрішньополітичні проблеми і шляхи їх розв’язання; аналізувати зовнішню політику держав на світовому і регіональному рівнях, їх участь у діяльності міжнародних організацій; виявляти відмітні ознаки політичних, економічних, культурних зв’язків України з державами, що вивчаються.

Провідні країни світу за політичною та соціально-економічною могутністю (сучасною чи, тим більше, потенційною) великою мірою визначають процеси глобалізації політичного, соціально-економічного, культурного життя. Саме провідні країни відіграють головну роль на світових ринках товарів і послуг. З огляду на це для майбутніх фахівців з міжнародного маркетингу вельми важливі знання природно-ресурсного, демографічного, економічного потенціалу, особливостей структури господарства, політичних систем, участі в міжнародних економічних відносинах кожної з провідних країн світу. Врахову-

ючи орієнтацію зовнішньої економічної політики нашої держави на вступ до СОТ та європейську інтеграцію, на велику увагу заслуговує вивчення сучасного стану, проблем і перспектив співробітництва в різних сферах між Україною і провідними державами світу.

Для якісного опанування навчальним курсом необхідна ефективна самостійна робота студентів. Здобуття знань і вмінь повинно базуватися на систематичній роботі з різноманітними джерелами країнознавчої інформації: енциклопедіями, довідниками, статистичними збірниками, науковими монографіями та статтями, науково-популярною літературою тощо.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“КРАЇНОЗНАВСТВО”

№ пор.	Назви змістового модуля і теми
1	2
	Частина перша. Нові незалежні держави
	Змістовий модуль I. Україна. Російська Федерація
1	Україна
2	Російська Федерація
	Змістовий модуль II. Країни Східної Європи
4	Білорусь
5	Молдова
6	Країни Балтії
	Змістовий модуль III. Закавказзя. Казахстан. Середня Азія
7	Країни Закавказзя
8	Казахстан
9	Країни Середньої Азії
	Частина друга. Країни Європи
	Змістовий модуль I. Провідні країни Європи
1	Велика Британія
2	Франція
3	Німеччина

1	2
4 5 6 7	Змістовий модуль II. Країни Західної та Північної Європи Нідерланди Швеція Австрія Швейцарія
8 9 10 11	Змістовий модуль III. Країни Південної Європи Італія Іспанія Португалія Греція
12 13 14 15	Змістовий модуль IV. Країни Центральної та Південно-Східної Європи Польща Чеська Республіка Угорщина Румунія
1 2 3	Частина третя. Країни Азії Змістовий модуль I. Країни Південно-Західної Азії Туреччина Іран Саудівська Аравія
4 5 6	Змістовий модуль II. Країни Південної та Південно-Східної Азії Пакистан Індія Індонезія
7 8 9	Змістовий модуль III. Країни Східної Азії Китай Республіка Корея Японія
1 2 3 4 5	Частина четверта. Країни Африки, Америки, Океанії та Австралія Змістовий модуль I. Країни Африки Єгипет Алжир Нігерія Демократична Республіка Конго Південна Африка

1	2
6	Змістовий модуль II. Країни Латинської Америки
7	Бразилія
8	Аргентина
9	Чилі
	Мексика
	Змістовий модуль III. Країни Англо-Америци, Австралія, Нова Зеландія
10	США
11	Канада
12	Австралія
13	Нова Зеландія
Разом годин: 324	

ЗМІСТ
дисципліни
“КРАЇНОЗНАВСТВО”

ЧАСТИНА ПЕРША. НОВІ НЕЗАЛЕЖНІ ДЕРЖАВИ

Змістовий модуль I. Україна. Російська Федерація

Тема 1. Україна

Географічне положення та склад території України. Геополітичне положення України. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф України; основні рівнини та гори; поклади корисних копалин, їх розміщення; кліматичні умови; внутрішні води; природні ландшафти; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Екологічні проблеми. Природоохоронні заходи.

Чисельність населення; динаміка, розміщення. Природний рух населення. Депопуляція. Статева та вікова структура населення. Міграції населення. Українська діаспора у країнах світу. Урбанізація; основні міські агломерації. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Основні релігії. Українська культура. Спосіб життя населення. Проблема безробіття.

Давні слов'яни. Давньогрецька колонізація. Київська Русь. Феодална роздробленість. Галицько-Волинське князівство. Велике князівство Литовське; Польське королівство; Річ Посполита. Визвольна війна українського народу. Україна в Російській та Австро-

Угорській імперіях. Створення УНР у 1917 р. Громадянська війна. УРСР. Друга світова війна. Економічний та соціальний розвиток УРСР. Проголошення незалежної України та її розвиток.

Україна — президентсько-парламентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Законодавча влада — Верховна Рада: порядок обрання, повноваження. Виконавча влада: порядок формування, функції. Судова влада. Провідні політичні партії. Місцеве управління та самоврядування. Проблеми реформування адміністративно-територіального устрою.

Роль і місце сучасної України у світовому господарстві. Промисловість: сучасний стан і провідні тенденції розвитку; основні галузі: вугільна, електроенергетика, чорна металургія, машинобудування, хімічна, харчова, легка, деревообробна, целюлозно-паперова та ін. Сільське господарство: рослинництво та тваринництво; територіальні відмінності. Рибальство. Транспортний комплекс. Сфера послуг. Економічні райони України. Проблеми економічного розвитку.

Зовнішньополітична стратегія України. Європейський вектор. Співробітництво України з країнами СНД, із Росією. Відносини України з державами ЄС. Відносини України і НАТО. Взаємовідносини України та США. Відносини з іншими країнами світу. Зовнішні економічні зв'язки: зовнішня торгівля: експорт, імпорт, товарна та географічна структура, кредитно-фінансові зв'язки; виробниче і науково-технічне співробітництво. Сучасні проблеми розвитку зовнішніх економічних відносин.

Література [3; 4; 7–10; 33–36; 41]

Тема 2. Російська Федерація

Сучасне географічне та геополітичне положення Росії. Склад території. Суб'єкти федерації. Рельєф: основні гори та рівнини. Основні види корисних копалин, їх розміщення. Кліматичні умови: розподіл тепла і вологи, кліматичні пояси та типи клімату. Внутрішні води; головні річки та озера. Ґрунти. Рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми

Чисельність населення, динаміка. Розміщення населення. Природний рух. Статеві та вікові структури населення. Демографічна криза. Міграції населення: внутрішні та зовнішні. Урбанізація; головні міські агломерації. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії. Культурне різноманіття. Безробіття в Росії.

Слов'янські, фінно-угорські та інші народи у давнину. Київська Русь. Феодальна роздробленість. Монголо-татарська навала. Розвиток Московського князівства. Здобуття незалежності. Становлення Московської держави, її розвиток у XVI–XVII ст. Російська імперія у XVIII ст. Суспільно-політичний та економічний розвиток у XIX — на початку XX ст. Революційні події 1917 р. Громадянська війна. Радянський режим. Друга світова війна. Післявоєнний розвиток. Розпад СРСР. Політичний та соціально-економічний розвиток сучасної Російської Федерації.

Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Федеральні Збори: Державна Дума: порядок обрання, повноваження; Рада Федерації: функції. Виконавча влада: порядок формування, функції. Провідні політичні партії. Суб'єкти федерації; проблеми відносин між ними і “центром”. Проблема Чеченської республіки (Ічкерії).

Роль сучасної Росії у світовому господарстві. Промисловість: сучасний стан і тенденції розвитку; основні галузі: гірничодобувна, електроенергетика, чорна та кольорова металургія, машинобудування (автомобілебудування, авіаційне, військове та ін.), хімічна, харчова, легка, деревообробна, целюлозно-паперова та ін. Сільське господарство: сучасний стан і тенденції розвитку; рослинництво та тваринництво; територіальні відмінності. Рибальство. Транспортний комплекс. Сфера послуг. Економічні райони Росії. Проблеми економічного розвитку.

Зовнішньополітична стратегія Російської Федерації. Роль Росії в СНД. Євразійська інтеграція. РФ і ЄС. Росія і НАТО. Взаємовідносини Росії та США. Відносини Росії з іншими країнами світу. Зовнішні економічні зв'язки: зовнішня торгівля: експорт, імпорт, товарна та географічна структура; кредитно-фінансові зв'язки та ін. Українсько-російські відносини: сучасний стан, основні проблеми і перспективи розвитку.

Література [1; 3–5; 8–10; 33–36]

Змістовий модуль II. Країни Східної Європи

Тема 3. Білорусь

Географічне положення. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; кліматичні

умови; внутрішні води; ґрунти; рослинний і тваринний світ; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Населення. Природний рух. Статеві-вікова структура населення. Демографічна криза. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії. Культура.

Білоруські землі в Київській Русі. Феодальна роздробленість. Велике князівство Литовське. Річ Посполита. Визвольна боротьба білоруського народу. Білоруські землі в Російській імперії. Перша світова війна. Революційні події 1917 р. Громадянська війна. Радянський режим. Західна Білорусь у складі Польщі. Друга світова війна на теренах Білорусі. Післявоєнний розвиток. Розпад СРСР. Формування і розвиток незалежної Білорусі.

Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Двопалатний парламент: порядок обрання, повноваження. Виконавча влада: порядок формування, функції. Провідні політичні партії. Сучасний політичний режим.

Особливості розвитку економіки Білорусі в пострадянський період. Промисловість: машинобудування, хімічна, харчова, легка, деревообробна, целюлозно-паперова та ін. Сільське господарство: сучасний стан і тенденції розвитку; рослинництво та тваринництво; територіальні відмінності. Транспорт. Сфера послуг. Проблеми економічного розвитку.

Зовнішня політика сучасної Білорусі. Союз Білорусі та Росії. Участь Білорусі в СНД. Євразійська інтеграція. Відносини Білорусі з країнами Заходу. Зовнішні економічні зв'язки. Українсько-білоруські відносини: сучасний стан, основні проблеми і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36]

Тема 4. Молдова

Географічне положення. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; внутрішні води; природні ландшафти, ґрунти. Екологічні проблеми.

Населення. Демографічна ситуація; криза. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії. Культура. Проблема безробіття.

Молдовські землі в давнину. Галицько-Волинське князівство. Князівство Молдова, його розвиток. Османська імперія. Завоювання Бессарабії Російською імперією. Перша світова війна. Румунська

окупація. Молдавська АРСР у складі УРСР. Створення Молдавської СРСР. Друга світова війна. Післявоєнна Молдавія. Виникнення незалежної Молдови. Придністровська Молдавська Республіка. Сучасна ситуація у країні.

Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Парламент. Виконавча влада. Політичні партії. Автономія Гагауз Ері. Політична система Придністровської Молдавської Республіки.

Особливості сучасного стану господарства Молдови. Провідні галузі промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг. Основні економічні проблеми. Економіка Придністров'я.

Зовнішня політика Молдови. СНД, ГУАМ. Міжнародне врегулювання проблеми Придністров'я. Молдова і Росія. Відносини Молдови і Румунії. Відносини Молдови з іншими країнами світу. Зовнішні економічні зв'язки. Українсько-молдовські відносини.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36]

Тема 5. Країни Балтії

Естонія. Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; внутрішні води, ґрунти; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Населення. Демографічна ситуація; криза. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Міжетнічні проблеми. Релігії. Культура.

Давні ести. Орден Мечоносців. Лівонський орден. Данська та шведська експансії. Північна війна. Панування Російської імперії. Перша світова війна. Незалежна Естонія. Міжвоєнний період. Приєднання до СРСР. Друга світова війна. Естонська РСР. Здобуття незалежності, самостійний розвиток.

Глава держави — президент. Парламент (Сейм): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада: основні функції. Провідні політичні партії.

Сучасний господарський розвиток Естонії. Промисловість: машинобудування, хімічна, сланцева, харчова, легка, деревообробна і целюлозно-паперова. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг.

Зовнішня політика Естонії. Членство в ЄС і НАТО. Відносини з Фінляндією. Участь в інтеграції країн Балтії. Естонія і Росія. Зовнішні економічні зв'язки. Відносини між Україною та Естонією.

Латвія. Географічне положення. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф; клімат; внутрішні води; природні ландшафти, ґрунти. Екологічні проблеми.

Населення. Демографічна ситуація; криза. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Міжетнічні проблеми. Релігії. Культура.

Народи Латвії в давнину. Орден Мечоносців. Лівонський орден. Річ Посполита. Шведська експансія. Північна війна. Курляндське герцогство. Латвійські землі в Російській імперії. Перша світова війна. Здобуття незалежності. Міжвоєнний період. Латвійська РСР. Відновлення незалежності.

Глава держави — президент. Парламент (Сейм): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада: основні функції. Провідні політичні партії.

Сучасний економічний розвиток Латвії. Промисловість: машинобудування, хімічна, харчова, легка, деревообробна і целюлозно-паперова. Сільське господарство: сучасний стан і тенденції розвитку. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг.

Зовнішня політика Латвії. Членство в ЄС і НАТО. Співробітництво з іншими країнами Балтії. Відносини між Латвією й Росією. Зовнішні економічні зв'язки. Українсько-латвійські відносини.

Литва. Географічне положення. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат, внутрішні води; природні ландшафти, ґрунти. Екологічні проблеми.

Населення. Демографічна ситуація; криза. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії. Культура.

Населення Литви в давнину. Велике князівство Литовське, його розвиток. Річ Посполита. Литва у складі Російської імперії. Перша світова війна. Здобуття незалежності. Міжвоєнний період. Литовська РСР. Відновлення незалежності. Розвиток Литви.

Глава держави — президент. Парламент (Сейм): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада. Провідні політичні партії.

Особливості економічного розвитку. Промисловість: електроенергетика, машинобудування, хімічна, харчова, легка. Сільське

господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг.

Зовнішня політика Литви. Членство в ЄС і НАТО. Балтійська інтеграція. Зовнішні економічні зв'язки. Українсько-литовські відносини.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36]

Змістовий модуль III. Закавказзя. Казахстан. Середня Азія

Тема 6. Країни Закавказзя

Грузія. Географічне положення. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф (гори та рівнини); корисні копалини; клімат; внутрішні води; природні ландшафти, ґрунти. Екологічні проблеми.

Населення. Демографічна ситуація. Міграції. Урбанізація. Етнічний склад населення. Міжетнічні проблеми. Релігії. Культура. Проблема безробіття.

Давні держави на території Грузії. Розквіт середньовічної Грузії. Боротьба із зовнішніми вторгненнями. Приєднання до Російської імперії. Грузія в Російській імперії. Здобуття незалежності. Радянська експансія. Грузія у складі Радянського Союзу. Відновлення незалежності. Воєнно-політичні конфлікти.

Президентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Парламент: порядок обрання, повноваження; сучасна ситуація. Виконавча влада. Провідні політичні партії. Проблеми Південної Осетії, Абхазії.

Сучасний стан економіки. Основні галузі промисловості. Сільське господарство: сучасний стан і тенденції розвитку: рослинництво та тваринництво. Транспорт. Сфера послуг. Проблеми економічного розвитку.

Зовнішня політика Грузії, участь у міжнародних організаціях. Відносини між Грузією й Росією. ГУАМ. Співробітництво з НАТО. Відносини Грузії з Україною.

Вірменія. Географічне положення. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; внутрішні води; природні ландшафти, ґрунти. Екологічні проблеми.

Населення. Природний рух. Статеві-вікова структура населення. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігійний склад населення. Культура. Проблема безробіття.

Давня Вірменія. Боротьба проти Сасанідів і Візантії. Вторгнення арабів, сельджуків, монголо-татар. Османська імперія; Перська держава. Приєднання Східної Вірменії до Російської імперії. Здобуття незалежності; вторгнення турецьких військ. Радянська експансія. Вірменія в складі Радянського Союзу. Відновлення незалежності. Конфлікт щодо Нагірного Карабаху.

Президентсько-парламентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Парламент (Національні Збори): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада — уряд. Провідні політичні партії. Політичні проблеми.

Сучасний кризовий стан економіки. Основні галузі промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг. Проблеми господарського розвитку.

Зовнішня політика Вірменії. Вірменія в СНД. Відносини Вірменії з Росією. Взаємовідносини Вірменії з країнами Західної Європи та іншими країнами світу. Проблеми відносин між Вірменією й Азербайджаном. Зовнішні економічні зв'язки. Українсько-вірменські відносини.

Азербайджан. Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ; Нахічеванська АР. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; внутрішні води; природні ландшафти, ґрунти. Екологічні проблеми.

Населення. Природний рух. Статеві-вікова структура населення. Сучасні міграції населення. Урбанізація. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Міжетнічні проблеми. Релігії. Культура. Проблема безробіття.

Давні держави та території Азербайджану. Держава Сасанідів. Зовнішні вторгнення. Перська держава (Сефевіди, Каджари). Приєднання до Російської імперії. Здобуття незалежності. Радянська експансія. Азербайджан у складі Радянського Союзу. Відновлення незалежності. Проблема Нагірного Карабаху. Воєнно-політичні конфлікти. Стабілізація при Г. Алієві.

Президентсько-парламентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Законодавча влада (Міллі Меджліс): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада — уряд. Провідні політичні партії.

Сучасний економічний розвиток Провідні галузі промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт; трубопроводи. Сфера послуг. Сучасні проблеми економічного розвитку.

Зовнішня політика Азербайджану. Азербайджан у СНД. Відносини між Азербайджаном і Росією. ГУАМ. Азербайджан і Вірменія. Відносини з Туреччиною та Іраном. Відносини з країнами Західної Європи та США. Зовнішні економічні зв'язки. Українсько-азербайджанські відносини.

Література [1; 3; 4; 7–10; 33–36]

Тема 7. Казахстан

Географічне положення. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: основні форми рельєфу; корисні копалини та їх розміщення; кліматичні умови; внутрішні води; природні ландшафти, ґрунти. Екологічні проблеми.

Населення: чисельність, динаміка, розміщення. Природний рух. Статеве-вікова структура населення. Сучасні міграційні процеси. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Міжетнічні проблеми. Релігії. Культура. Проблема безробіття.

Розселення тюркських народів на території Казахстану в давнину. Казахське ханство. Приєднання Молодшого, Середнього і Старшого жузів до Російської імперії. Революційні події, громадянська війна. Киргизька АРСР. Казахська АРСР. Утворення Казахської РСР. Здобуття незалежності. Режим Назарбаєва.

Президентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Законодавча влада: Мажіліс; Сенат: порядок обрання, повноваження. Виконавча влада. Провідні політичні партії.

Економічний розвиток. Провідні галузі промисловості: гірничовидобувна, електроенергетика, чорна та кольорова металургія, хімічна та ін. Сільське господарство: сучасний стан і тенденції розвитку. Транспортна система. Сфера послуг. Проблеми економічного розвитку.

Зовнішня політика. Відносини Казахстану і Росії. Участь у СНД. Євразійська інтеграція. ЄЕП. Відносини Казахстану з КНР та іншими країнами. Зовнішні економічні зв'язки: зовнішня торгівля: експорт, імпорт, товарна та географічна структура. Відносини між Україною і Казахстаном: основні напрями, проблеми і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 7–10; 33–36; 41]

Тема 8. Країни Середньої Азії

Узбекистан. Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ; Каракалпацька АР. Природні умови та ресурси: рельєф (гори та рівнини); корисні копалини; клімат; внутрішні води; ґрунти; ландшафти. Екологічні проблеми.

Населення: чисельність, динаміка, розміщення. Природний рух. Статеві-вікова структура населення. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Міжетнічні проблеми. Іслам. Культура.

Давні державні утворення. Перське царство. Завоювання А. Македонського. Парфянське царство. Експансія арабів, тюрків. Хорезм. Монголо-татарська навала. Держава Тамерлана. Держави XV–XIX ст. Завоювання Російською імперією. Революційні події, громадянська війна. Туркестанська АРСР. Узбецька РСР, її розвиток. Утворення незалежного Узбекистану.

Президентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Парламент (Олій Мажліс): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада. Судова влада. Головні політичні партії.

Економічний розвиток. Провідні галузі промисловості та їх розвиток. Сільське господарство; рослинництво; тваринництво. Транспортний комплекс. Сфера послуг. Проблеми економічного розвитку.

Зовнішня політика Узбекистану, участь у міжнародних організаціях. Відносини з країнами Азії, інших регіонів світу. Зовнішні економічні зв'язки. Відносини між Україною та Узбекистаном.

Туркменістан. Географічне положення. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; ландшафти, ґрунти. Екологічні проблеми.

Населення. Природний рух. Статеві-вікова структура населення. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Іслам. Культура.

Давні державні утворення. Перське царство. Завоювання А. Македонського. Парфянське царство. Держава Сасанідів. Експансія арабів, тюрків. Хорезм. Держава Тамерлана. Держави XV–XIX ст. Завоювання Російською імперією. Революційні події, громадянська війна. Туркменська область. Туркменська РСР, її розвиток. Утворення і розвиток незалежного Туркменістану.

Президентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Парламент (меджліс): порядок обрання, повноваження. Народна Рада. Рада Старійшин. Виконавча влада. Головні політичні сили.

Сучасний економічний розвиток Туркменистану. Основні галузі промисловості: газова, нафтова, хімічна та ін. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг.

Зовнішня політика. Відносини з Росією, країнами Європи, Азії, інших регіонів світу. Зовнішні економічні зв'язки. Відносини між Україною і Туркменистаном: особливе значення для України, основні перспективи розвитку.

Киргизька Республіка. Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; внутрішні води; природні ландшафти, ґрунти. Екологічні проблеми.

Населення: чисельність, динаміка, розміщення. Природний рух. Статеві-вікова структура населення. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Міжетнічні проблеми. Іслам. Культура.

Давня держава Паркан. Кушанське царство. Тюркські народи. Монголо-татарське завоювання. Киргизьке ханство. Завоювання Кокандським ханством. Приєднання до Російської імперії. Революційні події, громадянська війна. Киргизька автономна область РРСФР. Киргизька АРСР, згодом РСР, її розвиток. Проголошення і розвиток незалежної держави. Політична ситуація в Киргизстані.

Президентсько-парламентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Законодавча влада — Верховна Рада (Жогорку Кенеш): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада. Основні політичні партії. Політичні проблеми.

Сучасний економічний розвиток. Основні галузі промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг. Проблеми господарського розвитку.

Зовнішня політика Киргизької Республіки. Відносини з Росією, країнами Європи, Азії, інших регіонів світу. Зовнішні економічні зв'язки. Відносини між Україною та Киргизькою Республікою.

Таджикистан. Географічне положення. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф (головні гірські системи); корисні копалини; клімат; внутрішні води, ґрунти, ландшафти. Екологічні проблеми.

Населення. Природний рух. Статеві-вікова структура населення. Міграції. Міське та сільське розселення. Етнічний склад населення. Міжетнічні проблеми. Іслам. Культура. Проблема безробіття.

Давні державні утворення. Перське царство. Завоювання А. Македонського. Парфянське царство. Держава Сасанідів. Хорезм. Держава Тамерлана. Держави XV–XIX ст. Завоювання Російською імперією. Революційні події, громадянська війна. Таджикицька АРСР, згодом РСР, її розвиток. Проголошення незалежності Таджикистану. Військово-політичний конфлікт на початку 90-х років XX ст., його врегулювання.

Президентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Законодавча влада (Маджлісі Олі): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада. Провідні політичні партії.

Сучасний економічний розвиток Таджикистану. Основні галузі промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг. Основні проблеми господарського розвитку.

Зовнішня політика, участь у міжнародних організаціях. Залежність від Росії. Відносини з країнами Азії, інших регіонів світу. Зовнішні економічні зв'язки. Українсько-таджицькі відносини.

Література [1; 3; 4; 7–10; 33–36]

ЧАСТИНА II. КРАЇНИ ЄВРОПИ

Змістовий модуль I. Провідні країни Європи

Тема 1. Велика Британія

Географічне положення і склад території Сполученого Королівства Велика Британія та Північна Ірландія. Залежні території. Природні умови та ресурси: рельєф; основні види корисних копалин; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи, заходи раціонального використання природних ресурсів.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статеві та вікова структура; демографічна політика; міграції населення; урбанізація, основні міські агломерації; етнічний склад населення; релігії; культура; спосіб життя населення.

Давня історія. Експансія Римської держави. Завоювання германськими племенами. Завоювання норманами. Створення централізованої держави; розвиток королівства. Столітня війна. Міжусобна війна.

Династії Тюдорів, Стюартів. Буржуазна революція. Реставрація монархії, політичний і соціально-економічний розвиток Великої Британії. Створення колоніальної імперії. Велика Британія наприкінці XIX — на початку XX ст. Велика Британія у Першій світовій війні. Міжвоєнний період; економічна криза. Велика Британія у Другій світовій війні. Розпад колоніальної імперії. Політичний і соціально-економічний розвиток Великої Британії у другій половині XX — на початку XXI ст.

Сполучене Королівство Велика Британія та Північна Ірландія — парламентська монархія. Глава держави — монарх (королева): повноваження. Законодавча влада — двопалатний парламент; Палата громад: порядок обрання і повноваження; Палата лордів: порядок формування, повноваження, сучасне реформування. Виконавча влада — Кабінет на чолі з прем'єр-міністром: порядок формування, функції. Політичні партії. Автономії. Місцеве управління та самоврядування у Великобританії.

Роль сучасної Великої Британії у світовому господарстві. Промисловість: сучасний стан і провідні тенденції розвитку; основні галузі: нафтовидобувна, машинобудування (автомобілебудування, авіаційне, військове та ін.), хімічна, легка та ін. Сільське господарство: сучасний стан і тенденції розвитку; тваринництво, рослинництво. Рибальство. Транспорт: розвиток основних видів; роль морського транспорту в історії і нині. Сфера послуг: банківська сфера, торгівля, освіта, охорона здоров'я та ін. Економічні райони.

Зовнішня політика Великої Британії. Роль Великої Британії в ООН, інших міжнародних організаціях. Участь Великої Британії в європейській та євроатлантичній інтеграції. Відносини Великої Британії зі США, а також іншими країнами світу. Співдружність Націй. Зовнішні економічні зв'язки: зовнішня торгівля (експорт, імпорт; товарна та географічна структура); кредитно-фінансові зв'язки та ін.

Українсько-британські відносини: встановлення, сучасний стан, перспективи розвитку.

Література [1; 3–5; 7–10; 16, 18; 20; 33–36; 41]

Тема 2. Франція

Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Регіони. Сучасні залежні території. Природні умови та ресурси: рельєф (гори та рівнини); основні види корисних копалин; кліматич-

ні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний, тваринний світ; природні ландшафти. Антропогенні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура населення; демографічна політика; сучасні міграції населення; урбанізація, основні міські агломерації, Великий Париж, сільське розселення; етнічний склад населення; релігії; культура; спосіб життя населення.

Заселення території Франції людьми. Завоювання Галлії Римською державою. Германські племена. Держава Меровингів. Імперія Карла Великого, її розпад. Розвиток королівства Франція. Столітня війна. Об'єднання Франції Людовиком XI. Розвиток централізованої Французької держави у XVI–XVIII ст. Велика Французька революція. Імперія Наполеона. Реставрація Бурбонів. Ліпнева монархія. Революція 1848 р. Імперія Наполеона III. Франко-пруська війна. Франція наприкінці XIX – на початку XX ст. Франція у Першій світовій війні. Розвиток у міжвоєнний період. Франція у Другій світовій війні. Четверта республіка. Режим П'ятої республіки. Франція наприкінці XX – на початку XXI ст.

Франція – парламентсько-президентська республіка. Глава держави – президент: порядок обрання, повноваження. Законодавча влада – парламент: Національні збори і Сенат: порядок обрання, повноваження. Виконавча влада: порядок формування, функції. Судова влада. Провідні політичні партії. Місцеве управління та самоврядування.

Франція у світовому господарстві. Промисловість: сучасний стан і основні тенденції розвитку; основні галузі: машинобудування (автомобілебудування, авіаційне, військове тощо), хімічна, енергетика, харчова, легка та ін.; високі технології у французькій промисловості. Сільське господарство: сучасний стан і тенденції розвитку; рослинництво, тваринництво; територіальні відмінності. Рибальство. Транспорт: основні види. Сфера послуг. Роль туризму в економіці. Економічні райони Франції.

Зовнішньополітична стратегія Франції. Роль Франції в ООН. Участь Франції в європейських інтеграційних структурах. Франція і НАТО. Відносини Франції з провідними країнами світу. Зовнішні економічні зв'язки: зовнішня торгівля: експорт, імпорт, товарна та географічна структура; кредитно-фінансові зв'язки, інші види співробітництва.

Українсько-французькі відносини: встановлення, сучасний стан, перспективи розвитку.

Література [1; 3–5; 7–10; 16, 18; 20; 33–36; 41]

Тема 3. Німеччина

Географічне положення. Склад території. Політико-територіальний устрій — землі; адміністративно-територіальний поділ земель. Природні умови та ресурси: рельєф, основні рівнини та гори; основні види корисних копалин; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура населення, “старіння нації”; демографічна політика в Німеччині; сучасні міграції населення; урбанізація, основні міські агломерації, сільське розселення; етнічний склад населення; релігії; культура; спосіб життя населення.

Давньогерманські племена. Римська експансія. Виникнення державних утворень у германців. Германські землі в імперії Карла Великого. Східно-Франкське королівство. “Священна Римська імперія”. Феодальна роздробленість за часів середньовіччя. Реформація в XVI ст. Тридцятирічна війна. Германські держави у XVIII ст. Наполеонівські війни. Германський союз. Посилення Пруссії, перемога над Австрією, Північногерманський союз. Франко-пруська війна. Створення Германської імперії. Перша світова війна; революція. Веймарська республіка. Нацистська диктатура. Друга світова війна. Розподіл території Німеччини на ФРН і НДР. Особливий статус Західного Берліна. Соціально-економічний розвиток німецьких земель. Об’єднання в 1990 р. “Східних земель” з ФРН. Сучасний політичний і соціально-економічний розвиток.

ФРН — парламентська республіка. Глава держави — федеральний президент: порядок обрання і повноваження. Двопалатний парламент: Бундестаг і Бундесрат: порядок формування і повноваження. Виконавча влада — федеральний уряд на чолі з федеральним канцлером: порядок формування і повноваження. Судова влада. Місцеве управління та самоврядування. Головні політичні партії.

Сучасна економічна ситуація у ФРН. Провідні галузі промисловості: електроенергетика, чорна і кольорова металургія, машинобудування, хімічна, харчова та ін.; високі технології. Сільське господарство в епоху НТР; провідні галузі рослинництва і тваринництва.

Рибальство. Транспортний комплекс. Сфера послуг; основні галузі (банківська сфера, освіта, охорона здоров'я, культура, наука тощо); перспективи розвитку.

Зовнішня політика сучасної Німеччини. Участь ФРН в ООН. Роль ФРН в НАТО. ФРН в ЄС. Відносини ФРН з країнами Західної Європи. Відносини ФРН зі США. ФРН і країни Центральної та Східної Європи. Відносини ФРН з Росією. Відносини ФРН з країнами інших регіонів світу. Зовнішньоекономічні зв'язки ФРН. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі: експорт та імпорт. ФРН на світовому ринку капіталів.

Відносини України і Німеччини: встановлення та розвиток, сучасні політичні, економічні та культурні зв'язки; проблеми і перспективи розвитку.

Література [1; 3–5; 7–10; 16, 18; 20; 33–36; 41]

Змістовий модуль II. Країни Західної та Північної Європи

Тема 4. Нідерланди

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рівнинний рельєф; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти; природні ландшафти. Антропогенні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; демографічна ситуація; статева та вікова структура; міграції; урбанізація, головні міста, “Рандстадт”; етнічний склад населення; релігії, культура; спосіб життя населення.

Давнє населення. Імперія Карла Великого. Нідерланди в епоху феодалної роздробленості. Нідерландська революція; утворення республіки, її розвиток. Політичний і соціально-економічний розвиток Нідерландів. Нідерландське королівство в XIX — першій половині XX ст. Друга світова війна. Післявоєнний період. Політичний і соціально-економічний розвиток країни наприкінці XX — на початку XXI ст.

Королівство Нідерланди — парламентська монархія. Глава держави — королева, її повноваження. Двопалатний парламент (Генеральні штати): порядок обрання і повноваження. Виконавча влада — Рада Міністрів на чолі з прем'єр-міністром. Державна рада. Судова влада. Провідні політичні партії.

Економічний розвиток Нідерландів. Сучасна промисловість: особливості розвитку, провідні галузі; високі технології. Сільське госпо-

дарство в епоху НТР; провідні галузі рослинництва і тваринництва. Рибальство. Транспортний комплекс. Сфера послуг; розвиток основних галузей.

Зовнішня політика Нідерландів. Участь Нідерландів в ООН, НАТО, ЄС та інших міжнародних організаціях. Відносини Нідерландів з країнами Західної Європи, зокрема з Бельгією та Люксембургом. Відносини Нідерландів зі США, Японією та країнами інших регіонів світу. Зовнішньоекономічні зв'язки. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі: експорт та імпорт.

Відносини України і Нідерландів: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36; 41]

Тема 5. Швеція

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ; положення і склад території. Природні умови та ресурси: рельєф (гори та рівнини); мінерально-сировинні ресурси; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура; міграції; урбанізація, головні міста, Стокгольм; етноси; релігії; культура; спосіб життя населення.

Давні народи. Виникнення в XI ст. шведської держави. Кальмарська унія. Здобуття незалежності. Розвиток Швеції в XVI–XVII ст. Північна війна. Швеція у XVIII ст. Реформування держави на початку XIX ст. Політичний і соціально-економічний розвиток Швеції в XIX–XX ст. Життя в країні на початку XXI ст.

Королівство Швеція – парламентська монархія. Глава держави – король, його повноваження. Парламент (ріксдаг): порядок обрання і повноваження. Виконавча влада – Кабінет Міністрів: формування і повноваження. Провідні політичні партії. Місцеве управління та самоврядування.

Економічний розвиток Швеції. Сучасна промисловість, її провідні галузі; високі технології; роль сировинних галузей. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг.

Зовнішня політика Швеції. Нейтралітет. Участь Швеції в ООН та інших міжнародних організаціях. Роль Швеції в ЄС. Швеція у Скан-

динавському і Балтійському субрегіонах. Відносини Швеції з країнами інших регіонів світу. Зовнішні економічні зв'язки.

Відносини України і Швеції.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36]

Тема 6. Австрія

Географічне положення. Федеративний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи, раціональне використання природних ресурсів.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура; міграції; урбанізація, головні міські агломерації, Відень; етнічний склад населення; релігії, культура; спосіб життя населення.

Давнє населення. Римська імперія. Імперія Карла Великого. Утворення маркграфства, а згодом — герцогства Австрія. Династія Габсбургів у Священній Римській імперії. Розвиток Австрії в XVII–XVIII ст. Австрійська імперія в XIX ст.; Австро-Угорщина. Перша світова війна. Утворення і розвиток Австрії. “Аншлюс”. Друга світова війна. Австрія в другій половині XX — на початку XXI ст.

Австрійська Республіка. Глава держави — президент: порядок обрання та повноваження. Двопалатний парламент: порядок обрання, повноваження. Виконавча влада — уряд на чолі з канцлером. Судова влада. Органи влади в землях. Провідні політичні партії.

Сучасний господарський розвиток. Провідні галузі промисловості; високі технології. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспортний комплекс. Сфера послуг; туризм.

Зовнішня політика Австрії. Нейтралітет. Участь Австрії в міжнародних організаціях. Роль Австрії в ЄС. Відносини з ФРН, іншими сусідніми країнами. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Відносини України й Австрії; перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36]

Тема 7. Швейцарія

Географічне положення. Федеративний устрій: кантони. Природні умови та ресурси: гірський рельєф; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура; міграції; урбанізація, головні міські агломерації; етнічний склад населення; релігії; культура; спосіб життя населення.

Давнє населення. Утворення союзу кантонів у боротьбі проти Габсбургів. Здобуття фактичної незалежності. Швейцарія після Віденського конгресу. Політичний і соціально-економічний розвиток Швейцарії в ХІХ–ХХ ст. Життя в країні на початку ХХІ ст.

Швейцарська Конфедерація. Глава держави — президент: обрання, представницькі повноваження. Двопалатний парламент (Федеральні Збори): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада — Федеральна Рада. Провідні політичні партії. Органи влади в кантонах.

Сучасний господарський розвиток. Провідні галузі промисловості; високі технології. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспортний комплекс. Сфера послуг; банківсько-фінансова сфера; туризм.

Зовнішня політика Швейцарії. Традиційний нейтралітет. Участь Швейцарії в міжнародних організаціях. Співпраця Швейцарії з ЄС. Відносини з ФРН, іншими сусідніми країнами. Зовнішньоекономічні зв'язки. Роль країни на світовому ринку послуг.

Відносини України і Швейцарії; перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36; 41]

Змістовий модуль III. Країни Південної Європи

Тема 8. Італія

Географічне положення і склад території, острови. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф (гори та рівнини), вулканізм і сейсмічність; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Населення Італії: чисельність, динаміка та розміщення; природний рух; статева та вікова структура; міграції; урбанізація, основні міські агломерації; етнічний склад населення; релігія; культура; спосіб життя населення.

Етрусська цивілізація. Грецькі та фінікійські колонії. Виникнення Римської держави; основні етапи розвитку. Припинення існування Західної Рим-ської імперії, її завоювання “варварами”. Середньовічна історія Італії; роздробленість. Завоювання Іспанією та австрій-

ськими Габсбургами. Італія наприкінці XVIII — у першій половині XIX ст. Об'єднання Італії Сардинським королівством. Італія у Першій світовій війні. Фашистський режим Муссоліні. Італія у Другій світовій війні. Проголошення республіки, післявоєнний розвиток Італії. Італія у другій половині XX — на початку XXI ст.

Італія — парламентська республіка. Глава держави — президент: його повноваження. Законодавча влада — парламент з двох палат: сенату і палати депутатів: порядок обрання. Виконавча влада — уряд: порядок формування і повноваження. Провідні політичні партії. Регіоналізація.

Господарство. Роль Італії у світовій економіці. Основні проблеми господарського розвитку. Державний сектор в економіці. Промисловість: основні напрями розвитку, основні галузі: машинобудування, хімічна, харчова, текстильна, металургія та ін. Сільське господарство: особливості розвитку; рослинництво; тваринництво; територіальні відмінності. Рибальство. Транспорт: основні види, тенденції розвитку. Сфера послуг. Туризм, роль в економіці. Економічні райони.

Сучасна зовнішня політика Італії. Італія в ООН. Участь Італії в європейських організаціях. Італія в НАТО. Відносини Італії з провідними країнами світу. Зовнішні економічні зв'язки Італії: зовнішня торгівля товарами (експорт, імпорт); Італія на світовому ринку послуг.

Українсько-італійські відносини: встановлення, сучасний стан, перспективи розвитку.

Література [1–5; 7–10; 20; 33–36; 41]

Тема 9. Іспанія

Географічне положення. Склад території, острови, напіванклави. Адміністративно-територіальний поділ. Регіони. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; внутрішні води; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Природоохоронні заходи.

Населення Іспанії: чисельність, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура; сучасні міграції; урбанізація, основні міські агломерації; етнічний склад населення; релігія; культура.

Давні державні утворення, територія Іспанії в Римській імперії. Королівство вестготів. Арабське завоювання. Реконкіста. Створення єдиної держави. Іспанія в XVI–XVIII ст. Іспанія у XIX ст.; буржу-

азно-демократичні революції. Політичний і соціально-економічний розвиток. Громадянська війна 1936–1939 рр. Диктатура генерала Ф. Франка. Відновлення конституційної монархії, демократизація після 1975 р. Іспанія наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Королівство Іспанія – парламентська монархія. Глава держави – монарх (король), його повноваження. Законодавча влада. Виконавча влада. Провідні політичні партії. Автономія регіонів. Внутрішньо-політичні проблеми. Тероризм.

Економічний розвиток Іспанії. Провідні галузі промисловості: сучасні тенденції розвитку. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг. Туризм.

Зовнішня політика Іспанії. Участь Іспанії в НАТО, ЄС, інших міжнародних організаціях. Відносини з провідними державами світу, з латиноамериканськими країнами. Зовнішні економічні зв'язки Іспанії; зовнішня торгівля (експорт, імпорт); торгівля послугами.

Українсько-іспанські відносини; перспективи співробітництва.

Література [1; 3; 4; 8–10; 20; 33–36; 41]

Тема 10. Португалія

Географічне положення. Острови. Адміністративно-територіальний устрій. Автономні області. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура; сучасні міграції; урбанізація, основні міські агломерації – Лісабон, Порту; етнічний склад населення; релігія; культура, спосіб життя населення.

Територія Португалії в Римській імперії. Королівство вестготів. Арабське завоювання. Реконкіста. Утворення португальської держави у ХІІ ст. Португалія у ХV–ХVІ ст., колоніальна імперія. Португальська держава в ХVІІ–ХІХ ст. Проголошення республіки. Військова диктатура. Квітнева революція (“революція гвоздик”). Політичний і соціально-економічний розвиток Португалії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Португалія – парламентсько-президентська республіка. Глава держави – президент: порядок обрання та повноваження. Законодавча влада – парламент (Асамблея Республіки): порядок обрання

та повноваження. Державна рада. Виконавча влада — Рада Міністрів. Провідні політичні партії.

Економічний розвиток Португалії. Провідні галузі промисловості: машинобудування, хімічна, легка, харчова та ін.; сучасні тенденції розвитку. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг. Туризм.

Зовнішня політика Португалії. Участь у НАТО, ЄС, інших міжнародних організаціях. Відносини з провідними країнами світу. Зовнішні економічні зв'язки.

Українсько-португальські відносини; перспективи розвитку.

Література [3; 4; 8–10; 33–36; 41]

Тема 11. Греція

Географічне положення: позитивні особливості. Склад території. Адміністративно-територіальний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф (рівнини та гори); корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ; природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура; міграції; урбанізація, основна міська агломерація — Афіни; етнічний склад населення; релігії; культура; спосіб життя населення.

Давньогрецька цивілізація. Греція у складі Римської імперії, Візантії, Османської імперії. Національно-визвольна війна 1821–1829 рр. і здобуття незалежності. Розвиток незалежної Греції. Участь у Балканських війнах. Греція в Першій світовій війні. Греція в роки Другої світової війни; післявоєнний розвиток. Диктатура “чорних полковників”. Демократизація. Сучасний політичний та соціально-економічний розвиток.

Грецька Республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Законодавча влада (Палата Депутатів): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада. Провідні політичні партії. Місцеве управління та самоврядування.

Господарство. Особливості сучасного економічного розвитку Греції. Провідні галузі промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт; роль морського транспорту. Сфера послуг; туризм. Перспективні напрями розвитку грецької економіки.

Зовнішня політика Греції. Участь Греції в ООН. Греція в ЄС і НАТО. Відносини Греції з Туреччиною; проблема Кіпру. Зовнішні економічні зв'язки.

Українсько-грецькі відносини: сучасний стан і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36]

Змістовий модуль IV. Країни Центральної та Південно-Східної Європи

Тема 12. Польща

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; основні види корисних копалин; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний та тваринний світ; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура; міграції; урбанізація, основні міські агломерації; сільське розселення; етнічний склад населення; релігії, роль католицизму; культура; спосіб життя населення.

Давнє слов'янське населення. Виникнення польської державності. Королівство Польща, його розвиток. Утворення Речі Посполитої, її історія. Розділи Речі Посполитої. Польські землі у складі Пруссії, Російської імперії, Австро-Угорщини. Утворення незалежної Польщі, її розвиток. Друга світова війна. Польська Народна Республіка. “Солідарність”. Реформи 90-х років ХХ ст. Життя в країні на початку ХХІ ст.

Республіка Польща. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Двопалатний парламент (Сейм і Сенат): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада — Рада Міністрів на чолі з прем'єр-міністром. Провідні політичні партії. Вплив католицизму на політичне життя.

Сучасна економічна ситуація. Основні господарські проблеми. Провідні галузі промисловості; особливості сучасного розвитку. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт; транзитні функції. Сфера послуг. Тенденції економічного розвитку.

Зовнішня політика Польщі. Польща в міжнародних організаціях. Польща в НАТО. Роль в ЄС. Відносини зі США, країнами Європи. Зовнішньоекономічні зв'язки. Зовнішня заборгованість.

Відносини України і Польщі: історія, сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 8–10; 20; 33–36; 41]

Тема 13. Чеська Республіка

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; основні види корисних копалин; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи. Раціональне використання природних ресурсів.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура; міграції; урбанізація, головні міста; сільське розселення; етнічний склад населення; релігії, культура; спосіб життя населення.

Давнє населення. Велика Моравія. Празьке князівство. Королівство Чехія у складі Священної Римської імперії. Гуситський рух. Чехія в державі Габсбургів. Перша світова війна, утворення Чехословаччини. Мюнхенська угода. Друга світова війна. Соціалістична Чехословаччина. Події 1968 р. “Оксамитова революція”. Утворення незалежної Чеської Республіки, її розвиток.

Чеська Республіка. Глава держави – президент: порядок обрання, повноваження. Двопалатний парламент (Палата депутатів і Сенат): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада. Провідні політичні партії.

Сучасна економічна ситуація; основні тенденції розвитку. Провідні галузі промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг, її перспективи.

Зовнішня політика Чеської Республіки. Участь Чехії в міжнародних організаціях. Чехія в НАТО. Роль в ЄС. Взаємини зі Словаччиною. Відносини зі США, ФРН, іншими країнами. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Відносини України і Чехії: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36]

Тема 14. Угорщина

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; внутрішні води; ґрунти; ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева і вікова структура; міграції; урбанізація, головні міста, Будапешт; етнічний склад населення; релігії; культура; спосіб життя населення.

Давнє населення. Римська імперія. Міграція угорців. Утворення і розвиток Угорського королівства. Під владою Габсбургів; Австро-Угорщина. Перша світова війна. Утворення і розвиток Угорщини. Диктатура Хорті. Друга світова війна. Угорська Народна Республіка. Події 1956 р. “Оксамитова революція”. Реформи 90-х років ХХ ст. Сучасний розвиток країни.

Угорська Республіка. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Законодавчі Збори: порядок обрання, повноваження. Рада Міністрів. Провідні політичні партії.

Сучасна економічна ситуація. Основні господарські проблеми. Провідні галузі промисловості; особливості сучасного розвитку. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт: транзитні функції. Сфера послуг. Тенденції економічного розвитку.

Зовнішня політика Угорщини. Участь Угорщини в міжнародних організаціях. Угорщина в НАТО. Вступ до ЄС. Відносини із США, ФРН, іншими країнами. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Відносини України й Угорщини: історія, сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36]

Тема 15. Румунія

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ; природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух; статева та вікова структура; міграції; урбанізація, основні міські агломерації, Бухарест; сільське розселення; етнічний склад населення; релігії; культура; спосіб життя населення.

Давнє населення. Римська імперія. Міграції народів. Утворення князівств Молдови і Валахії. Османська імперія. Об'єднання Молдови і Валахії; проголошення незалежності. Перша світова війна, територіальне розширення. Режим Антонеску. Друга світова війна. Соціалізм у Румунії; режим Чаушеску. Революція 1989 р. Реформи 90-х років ХХ ст.

Республіка Румунія. Глава держави — президент: порядок обрання, повноваження. Двопалатний парламент (Збори депутатів і Сенат): порядок обрання, повноваження. Виконавча влада — уряд на чолі з прем'єр-міністром. Провідні політичні партії.

Сучасна економічна ситуація. Основні господарські проблеми. Провідні галузі промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг. Тенденції економічного розвитку.

Зовнішня політика Румунії. Участь Румунії у міжнародних організаціях. Румунія в НАТО. Вступ до ЄС. Відносини із США, країнами Європи. Румунія і Молдова. Зовнішньоекономічні зв'язки Румунії.

Відносини України і Румунії: історія, сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.

Література [3; 4; 8–10; 20; 33–36]

ЧАСТИНА ТРЕТЯ. КРАЇНИ АЗІЇ

Змістовий модуль І. Країни Південно-Західної Азії

Тема 1. Туреччина

Географічне положення; надзвичайна вигідність. Адміністративно-територіальний поділ: провінції (ілі). Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність, динаміка і розміщення населення. Природний рух, статеві-вікова структура. Демографічна ситуація. Міграції. Урбанізація; головні міста. Етнічний склад населення. Мови. Релігії. Роль ісламу в житті суспільства. Різноманіття культур.

Давні держави на території Туреччини. Турецька держава XIV ст., утворення Османської імперії, її розвиток. Занепад у XIX ст. Младотурецька революція. Участь у Першій світовій війні. Національ-

но-визвольна війна народу Туреччини на чолі з Мустафою Кемалем, реформи Ататюрка. Політичний та соціально-економічний розвиток Турецької Республіки у другій половині XX — на початку XXI ст.

Глава держави — президент; порядок обрання, повноваження. Законодавча влада — Великі національні збори Туреччини; обрання, повноваження. Виконавча влада — Рада міністрів на чолі з прем'єр-міністром; основні повноваження. Головні політичні партії. Роль ісламського фактора в політичному житті. Роль армії в державі. Курдська проблема.

Економічний розвиток Туреччини, реформування господарства. Головні галузі промисловості: енергетика, металургія, машинобудування, хімічна, легка промисловість та ін. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг; туризм.

Зовнішня політика Туреччини. Участь в ООН, НАТО, та ін. міжнародних організаціях. Туреччина і ЄС. Роль Туреччини в ОЧЕС. Політика Туреччини на Близькому Сході. Зовнішні економічні зв'язки Туреччини: зовнішня торгівля (експорт та імпорт), співробітництво у сфері транспорту та ін.

Українсько-турецькі відносини: історія, сучасний стан і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 7–10; 17; 33–36; 41]

Тема 2. Саудівська Аравія

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф і корисні копалини; нафта; клімат; внутрішні води; проблема водних ресурсів; ґрунти, рослинний і тваринний світ; ландшафти; екологічні проблеми.

Чисельність і розміщення населення; природний рух, статевовікова структура; імміграція; міське та сільське розселення; етнічний склад населення; релігія; культура.

Абсолютна теократична монархія. Роль монарха в політичній системі. Функції Ради міністрів, Консультативної ради. Судова система. Релігія в політичному житті держави.

Давні держави на території Аравії. Арабський халіфат. Територія у складі Османської імперії. Боротьба за незалежність. Історія створення Саудівської Аравії. Політичний і соціально-економічний розвиток незалежної держави.

Економічний розвиток Саудівської Аравії. Нафтова і нафтопереробна промисловість. Розвиток інших галузей промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг.

Зовнішня політика Саудівської Аравії. Участь в ООН, Лізі Арабських держав, ОІК, ОПЕК. Роль у Раді співробітництва арабських держав Перської затоки. Політика Саудівської Аравії на Близькому Сході. Відносини з державами світу. Зовнішні економічні зв'язки.

Відносини між Україною і Саудівською Аравією; перспективи співробітництва.

Література [1; 3; 4; 8–10; 17; 33–36]

Тема 3. Іран

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ — остани. Рельєф. Корисні копалини; поклади газу і нафти. Клімат. Внутрішні води; проблема водних ресурсів. Ґрунти, рослинний і тваринний світ. Основні типи ландшафтів. Екологічні проблеми.

Чисельність і розміщення населення. Природний рух; статевовікова структура; демографічна політика. Міграції. Урбанізація; головні міста країни. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії; шиїзм. Культура. Спосіб життя населення.

Давні та середньовічні держави на території Ірану. Перська держава в XVI–XVIII ст. Перетворення наприкінці XIX ст. у напівколонію Росії і Великобританії. Революційні події 1908–1911 рр. Державний переворот 1921 р.; шахський режим. “Біла революція”. Повалення шахського режиму і проголошення у 1979 р. Ісламської Республіки Іран. Діяльність аятоли Хомейні. Ірано-іракська війна. Розвиток сучасного Ірану.

“Теократична республіка”. Глава держави, його повноваження. Законодавча влада — Меджліс; порядок обрання і повноваження. Виконавча влада — президент і кабінет міністрів. Судова влада; ісламський вплив. Політичні партії. Опозиція. Ісламський фактор у політичному житті суспільства. Місцеве управління та самоврядування.

Роль Ірану у світовій економіці. Основні проблеми та тенденції розвитку господарства. Провідні галузі промисловості: нафтовидобувна і нафтопереробна, металургія, машинобудування, хімічна, легка та ін. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг.

Зовнішня політика Ірану. Ісламський фактор у зовнішній політиці. Участь в ООН, ОІК, ОПЕК та ін. міжнародних організаціях. Відносини з країнами світу, подолання відносної ізольованості. Зовнішні економічні зв'язки Ірану.

Українсько-іранські відносини; перспективи їх розвитку.

Література [1; 3; 4; 7–10; 17; 33–36; 41]

Змістовий модуль II. Країни Південної та Південно-Східної Азії

Тема 4. Пакистан

Географічне положення. Політико-територіальний поділ: провінції, Федеральна столична територія, Територія племен федерального управління. Азад Кашмір. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; внутрішні води, Інд з Пенджабом; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух, статеві-вікова структура, демографічні проблеми; міграції населення; урбанізація; Карачі, інші провідні міста; сільське розселення; зайнятість; етнічний склад населення; релігії. Етноконфесійні конфлікти. Культура. Спосіб життя населення.

Харапська цивілізація в III–II ст. до н. е. Давні індійські держави. Завоювання Ахеменідів. Вторгнення А. Македонського. Кушанське царство. Мусульманське завоювання у VIII ст. Делійський султанат. Держава Великих Моголів. Сикхська держава Р. Сінгха, держави в Белуджистані та Сінді. Територія Пакистану під владою Великобританії. Статус домініону в 1947 р.; дві територіальні частини: західна і східна (до 1971 р.). Проголошення незалежності й прийняття першої конституції. Соціально-політичне життя у 50–90-х роках. XX ст. Переворот 1999 р.; військовий режим; сучасна політична ситуація.

Глава держави — президент, порядок обрання і повноваження. Законодавча влада — двопалатний парламент: Національна Асамблея і Сенат; порядок формування і повноваження. Виконавча влада — уряд на чолі з прем'єр-міністром; порядок формування і повноваження. Судова влада; вплив мусульманського права. Провідні політичні партії та рухи. Законодавча, виконавча та судова влада в провінціях.

Роль Пакистану у світовому господарстві. Сучасні тенденції й проблеми розвитку економіки. Промисловість; провідні галузі: легка, машинобудування, хімічна, харчова та ін.; проблеми розвитку. Сіль-

ське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство. Транспорт. Сфера послуг. Проблема тіньового сектора економіки.

Зовнішня політика Пакистану. Участь Пакистану в міжнародних організаціях. Пакистано-індійські взаємовідносини; історія й сучасні проблеми. Відносини Пакистану зі США, КНР та іншими державами. Зовнішні економічні зв'язки Пакистану. Зовнішня торгівля: експорт, імпорт. Зовнішня заборгованість.

Взаємовідносини Пакистану й України: встановлення дипломатичних відносин; розвиток економічних і культурних зв'язків.

Література [1; 3; 4; 8–10; 17; 33–36]

Тема 5. Індія

Географічне положення. Склад території. Політико-територіальний устрій: штати і союзні території. Природні умови та ресурси. Рельєф; основні гори та рівнини. Розміщення головних видів корисних копалин. Клімат: розподіл тепла та вологи; кліматичні пояси. Внутрішні води; головні річкові системи. Основні типи ґрунтів. Рослинний і тваринний світ. Природні та антропогенні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи та раціональне використання природних ресурсів.

Чисельність населення Індії, динаміка, розміщення, природний рух. Демографічна політика в країні. Статева та вікова структура населення, міграції: зовнішні та внутрішні. Індійська діаспора у світі. Урбанізація; головні міські агломерації. Розміщення сільського населення. Етнічний склад населення. Основні релігії. Етноконфесійні проблеми. Традиційна індійська культура. Спосіб життя населення.

Хараська цивілізація. Міграції аріїв. Давні державні утворення. Держава Магадха. Вторгнення А. Македонського. Династія Маур'я. Кушанське царство. Імперія Гупт. Мусульманські завоювання. Делійський султанат. Вторгнення Бабура. Держава Великих Моголів. Європейська експансія. Колоніальні війни XVIII – першої половини XIX ст. Повстання 1857–1859 роках. Визвольна боротьба народів Індії. Утворення двох домініонів. Проголошення республіки. Політика уряду Д. Неру. Особливості політики І. Ганді. Соціально-політичний розвиток Індії у 80–90-х роках XX ст. Сучасна політична ситуація.

Глава держави — президент: порядок обрання і повноваження. Вищий законодавчий орган — двопалатний парламент: Народна палата і Рада штатів; порядок формування і повноваження. Виконавча влада — Рада міністрів, прем'єр міністр: порядок призначення і

повноваження. Судова влада. Провідні політичні партії. Громадські об'єднання. Законодавча та виконавча влада в штатах і союзних територіях. Місцеве управління та самоврядування.

Основні напрями економічних реформ після здобуття незалежності. Ринкові перетворення в господарстві у 90-х роках ХХ ст. Проблеми та перспективи подальшого розвитку. Сучасна промисловість, її сировинна база, провідні галузі: чорна і кольорова металургія, машинобудування, хімічна, легка, харчова. Високі технології в індійській промисловості. Сільське господарство; провідні галузі рослинництва і тваринництва. Рибальство. Транспортний комплекс; розвиток та поширення основних видів транспорту. Сфера послуг; головні галузі, перспективи розвитку.

Зовнішня політика Індії. Участь Індії в ООН, СААРК, АРСІО та інших міжнародних організаціях. Роль Індії в Русі неприєднання. Проблеми взаємовідносин Індії з Пакистаном, Бангладеш, КНР, Шрі-Ланкою. Взаємовідносини Індії зі США, Японією, РФ, країнами Західної Європи. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі Індії: експорт та імпорт. Індія в міжнародному співробітництві у виробничій та науково-технічній сферах.

Відносини України й Індії: встановлення дипломатичних відносин; сучасні політичні, економічні та культурні зв'язки; проблеми та перспективи розвитку.

Література [1; 3–5; 7–10; 17; 33–36; 41]

Тема 6. Індонезія

Географічне положення. Склад території. Адміністративно-територіальний поділ – провінції. Природні умови та ресурси: рельєф островів, сейсмічність; вулканізм; корисні копалини, розміщення основних видів; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Основні типи природних ландшафтів. Екологічні проблеми.

Чисельність населення, динаміка, розміщення; природний рух, статеві-вікова структура, демографічні проблеми; міграції; урбанізація, головні міські агломерації; сільське розселення; зайнятість населення; етнічний склад, мови; релігії. Етноконфесійні конфлікти. Традиційна культура. Спосіб життя населення.

Державні утворення на території Індонезії в давнину та в ХІІ–ХІІІ ст. н. е. Проникнення європейських колонізаторів у ХV–ХVІ ст.

Індонезія під владою Нідерландів. Національно-визвольна боротьба. Друга світова війна. Проголошення державної незалежності в 1945 р.; війна за незалежність у 1947–1949 рр. Утворення Індонезійської Республіки. Режим Сукарно (1945–1965 рр.). Переворот 30 вересня 1965 р. Диктатура генерала Сухарто, соціально-економічний розвиток Індонезії у 1965–1998 рр. Політична криза 1998 р., зміна політичного керівництва. Розвиток Індонезії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Сепаратизм; екстремізм.

Індонезія – унітарна республіка президентського типу. Глава держави – президент: порядок обрання і повноваження. Вищий законодавчий орган – Народний консультативний конгрес: порядок формування і повноваження. Парламент – Рада народних представників: порядок формування і повноваження. Виконавча влада – уряд. Провідні політичні партії, роль ісламських політичних сил. Громадські організації. Місцеве управління та самоврядування. Проблеми вдосконалення адміністративно-територіального устрою.

Економічний розвиток Індонезії. Криза 1997 р., її наслідки. Сучасні тенденції й проблеми розвитку господарства. Промисловість; провідні галузі: нафтовидобувна і нафтопереробна, кольорова металургія, машинобудування, хімічна, лісова, легка, харчова та ін.; проблеми розвитку. Сільське господарство: рослинництво (провідні зернові та технічні культури), тваринництво. Рибальство. Транспортна система. Сфера послуг. Туризм.

Зовнішня політика Індонезії в історичному аспекті. Сучасний зовнішньополітичний курс. Участь Індонезії в міжнародних організаціях. Відносини Індонезії з країнами Південно-Східної Азії, Китаєм, США, країнами Західної Європи, Японією, Австралією. Зовнішні економічні зв'язки Індонезії. Зовнішня торгівля: експорт, імпорт (товарна та географічна структура). Зовнішня заборгованість.

Взаємовідносини Індонезії й України: встановлення дипломатичних відносин; розвиток економічних і культурних зв'язків.

Література [1; 3; 4; 7–10; 17; 33–36; 41]

Змістовий модуль III. Країни Східної Азії

Тема 7. Китай

Географічне положення. Склад території. Особливості сучасного геополітичного та гео економічного становища Китаю. Адміністративно територіальний поділ: провінції, автономні райони, спеціальні

(особливі) автономні райони, міста центрального підпорядкування. Китайська Республіка на Тайвані.

Природні умови та ресурси. Рельєф, гори та рівнини. Розміщення головних видів корисних копалин. Кліматичні умови, кліматичні пояси і типи клімату. Внутрішні води; головні річкові системи. Основні типи ґрунтів. Рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Вплив людини на природу. Антропогенні ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність населення, динаміка, розміщення, природний рух, його особливості. Демографічна політика в Китаї. Статевий та віковий склад населення. Міграції. Китайська діаспора у світі. Урбанізація; головні міські агломерації. Розміщення сільського населення. Етнічний склад населення, національні меншини. Поширення основних релігій. Етноконфесійні проблеми. Традиційна китайська культура. Спосіб життя населення.

Давні державні утворення на території країни. Основні епохи. Династія Цинь. Династія Хань. Династії Суй і Тан. Династія Сун. Монголо-татарське завоювання, династія Юань. Династія Мін. Маньчжурське завоювання, династія Цін. Європейська експансія до Китаю в ХІХ — на початку ХХ ст. Сінхайська революція. Гоміньданівський режим Чан Кайши. Японська інтервенція. Китай у роки Другої світової війни. Громадянська війна 1946–1949 рр. Проголошення Китайської Народної Республіки. Соціалістичні перетворення. Політика “великого стрибка”. “Культурна революція”. Курс на економічні реформи (“гайге”), їх здійснення. Внутрішньополітичне життя Китаю наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Приєднання до КНР Сянгану та Аомєня. Політичний і соціально-економічний розвиток Китайської Республіки на Тайвані.

КНР — соціалістична держава. Вищий орган законодавчої влади — Всекитайські Збори народних представників (ВЗНП): порядок обрання, головні функції. Постійний комітет (ПК) ВЗНП. Голова КНР, його повноваження. Уряд — Державна Рада. Партійна система: провідна роль Комуністичної партії Китаю (КПК); інші партії. Громадські організації. Народна політична консультативна рада Китаю, її Всекитайський комітет. Місцеве управління та самоврядування. Політична система Китайської Республіки на Тайвані.

Економічний розвиток Китаю в часи соціалістичних перетворень, втрати від “експериментів”. Основні напрями економічної реформи “гайге”. Створення вільних економічних зон. Роль іноземних інвес-

тицій. Успіхи реформ у господарстві Китаю, перспективи подальшого розвитку. Сучасна промисловість, її сировинна база, провідні галузі: паливна, електроенергетика, чорна і кольорова металургія, машинобудування, хімічна, легка, харчова. Впровадження сучасних технологій. Роль військово-промислового комплексу. Сільське господарство; провідні галузі рослинництва і тваринництва. Рибальство. Транспортний комплекс; розвиток та поширення основних видів транспорту. Сфера послуг; головні галузі, перспективи розвитку. Господарство спеціальних (особливих) автономних районів Сянгану та Аомєня. Економіка Тайваню; провідні галузі господарства, тенденції розвитку.

Зовнішня політика соціалістичного Китаю: від співпраці із СРСР та ін. соціалістичними країнами до самостійної великодержавної зовнішньої політики. Сучасна зовнішня політика КНР. Участь у міжнародних організаціях, Роль КНР в ООН. Роль КНР в ОАТЕС. Взаємовідносини між КНР і США. Китай і Росія. Відносини з іншими країнами світу. Зовнішньоекономічна політика Китаю. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі: експорт та імпорт. Китай у міжнародному співробітництві у виробничій та науково-технічній сферах. Інвестиції до Китаю. Зовнішня політика Китайської Республіки на Тайвані. Зовнішні економічні зв'язки з країнами світу. Проблеми взаємовідносин КНР і Китайської Республіки на Тайвані.

Відносини України і Китаю: встановлення дипломатичних відносин; сучасні політичні, економічні та культурні зв'язки; проблеми та перспективи розвитку.

Література [1; 3–5; 7–10; 17; 33–36; 41]

Тема 8. Республіка Корея

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ: провінції та міста, що мають статус провінції. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; клімат; внутрішні води; ґрунти, органічний світ. Природні ландшафти. Проблеми охорони природи.

Чисельність населення та його розміщення, природний рух; статевий та віковий склад; тривалість життя; міграції; урбанізація; головні міські агломерації; етнічний склад населення; релігії. Традиційна культура. Спосіб життя населення.

Перші держави у VIII–IV ст. до н. е. Ранньофеодальні держави в I тис. н. е. Держава Корея. Вторгнення китайських, монгольських за-

гарбників. Держава Лі, її розвиток; занепад у XIX ст. Вплив провідних держав. Окупація Японією в 1904 р. Звільнення в 1945 р. Проголошення Республіки Корея в 1948 р. Корейська війна. Диктаторські режими. Демократизація після референдуму 1987 р. Сучасний соціально-економічний розвиток.

Глава держави — президент: порядок обрання і повноваження. Законодавча влада — Національні збори: порядок формування, функції; Державна рада: обрання та функції. Виконавча влада — Кабінет міністрів на чолі з прем'єр-міністром, порядок призначення і функції. Провідні політичні партії.

Соціально-економічний розвиток Республіки Корея. “Корейське диво”, його чинники. Роль “чоболів” у розвитку господарства. Кризові явища; сучасні економічні реформи. Промисловість: провідні галузі: енергетика, металургія, машинобудування, хімічна, легка промисловість та ін. Сучасні тенденції розвитку промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Рибальство; аквакультура. Транспорт. Сфера послуг.

Зовнішня політика Республіки Корея. Участь в міжнародних організаціях. Відносини Республіки Корея зі США, Китаєм, іншими державами. Відносини між Республікою Корея і КНДР. Зовнішні економічні зв'язки Республіки Корея. Зовнішня торгівля: експорт, імпорт.

Взаємовідносини Республіки Корея й України: встановлення і розвиток зв'язків.

Література [1; 3; 4; 8–10; 17; 33–36; 41]

Тема 9. Японія

Географічне положення Японії. Склад території. Адміністративно-територіальний поділ: префектури. Природні умови та ресурси: рельєф; сейсмічність, вулканізм; корисні копалини; клімат; внутрішні води; ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Проблеми охорони природи і раціонального використання природних ресурсів.

Чисельність і розміщення населення, природний рух, статевовікова структура; тривалість життя. Міграції. Урбанізація, мегалополіс Токайдо. Зайнятість. Етнічний склад населення. Релігії. Особливості традиційної японської культури, сучасний культурний розвиток. Спосіб життя японців.

Заселення Японських островів. Перше державне утворення у IV ст. — Ямато. Розвиток держави до встановлення режиму сьогунів. Військово-феодалний режим сьогунів, його роль у розвитку Японії. Сьогунат Токугава, особливості політичної та соціально-економічної політики. Припинення стану самоізоляції в середині XIX ст. Революція “Мейдзі” і впровадження реформ. Експансіонізм Японії. Російсько-японська війна 1904–1905 рр. Японія у Першій світовій війні. Експансія Японії в Китаї. Японія в Другій світовій війні, наслідки поразки. Зміни в політичній системі. “Японське економічне диво”. Сучасна ситуація в країні.

Японія, за конституцією 1947 р., — конституційна монархія. Імператор — “символ держави і єдності нації”. Законодавча влада — двопалатний парламент: Палата представників і Палата радників; порядок формування і функції. Виконавча влада — Кабінет міністрів на чолі з прем’єр-міністром; порядок формування і функції. Провідні політичні партії. Профспілки, їх місце в політичній системі. Організації приватних підприємств. Місцеве управління та самоврядування.

Роль Японії в сучасному світовому господарстві; один з трьох центрів економічної могутності. Сучасні тенденції розвитку господарства Японії. Промисловість, її галузева і територіальна структура, праце- і наукомісткість, орієнтація на імпорту сировину; провідні галузі: машинобудування (транспортне, електротехніка, приладобудування, електроніка та ін.), електроенергетика, чорна та кольорова металургія, хімічна промисловість тощо. Сільське господарство: рослинництво і тваринництво. Рибальство, аквакультура. Транспортна система. Банківська сфера Японії. Розвиток торгівлі, побутового обслуговування, освіти, охорони здоров’я, культури та ін. Економічні райони Японії.

Самоізоляція часів сьогунату Токугава. Експансіоністська зовнішня політика Японії у другій половині XIX — першій половині XX ст. Повоєнна зовнішня політика Японії. Сучасна стратегія зовнішньої політики. Японія в ООН та інших міжнародних організаціях. Співробітництво Японії і США. Японія і Китай. Відносини Японії з країнами АСЕАН. Японія і країни ЄС. Проблема “Північних територій”, її історія й сучасна ситуація. Зовнішня торгівля Японії: товарна і географічна структура. Експорт капіталу з Японії. Японія в міжнародному співробітництві в науково-технічній і виробничій сферах.

Відносини між Україною та Японією: встановлення дипломатичних відносин; сучасний стан, проблеми і перспективи політичного, економічного і культурного співробітництва.

Література [1; 3–5; 7–10; 17; 33–36; 41]

ЧАСТИНА ЧЕТВЕРТА. КРАЇНИ АФРИКИ, АМЕРИКИ, ОКЕАНІЇ ТА АВСТРАЛІЯ

Змістовий модуль I. Країни Африки

Тема 1. Єгипет

Географічне положення, його вигоди. Склад території. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води, ріка Ніл; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність, динаміка і розміщення населення. Природний рух, статеві-вікова структура. Демографічна ситуація. Міграції. Урбанізація; головні міста, Каїрська агломерація. Етнічний склад населення. Релігії. Роль ісламу в житті суспільства. Унікальність культурної спадщини.

Давньоєгипетська цивілізація. Елліністична держава. Єгипет у складі Римської імперії, Візантії, Арабського халіфату, Османської імперії. Англійський протекторат. Проголошення незалежності. Встановлення республіки. Реформи Г. А. Насера. Конфлікт 1956 р. Об'єднання із Сирією в 1958–1961 рр. Участь у війнах 1967 і 1973 р. Політика А. Садата. Політичний курс Х. Мубарака.

Арабська Республіка Єгипет. Глава держави. Законодавча влада. Виконавча влада. Провідні політичні партії. Внутрішньополітичні проблеми, ісламський фактор. Тероризм.

Економічний розвиток Єгипту. Провідні галузі промисловості. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг; туризм.

Зовнішня політика Єгипту. Участь в ООН, Африканському Союзі, Організації Ісламська конференція, Лізі арабських держав та інших міжнародних організаціях. Єгипет і близькосхідне врегулювання. Зовнішні економічні зв'язки країни; торгівля товарами та послугами.

Українсько-єгипетські взаємовідносини: сучасний стан і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 7–10; 17; 33–36; 41]

Тема 2. Алжир

Географічне положення. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини, багатство нафтою та газом; кліматичні умови; недостатні водні ресурси; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Проблема спустелювання. Екологічні проблеми.

Чисельність, динаміка і розміщення населення. Природний рух, статеві-вікова структура. Демографічна ситуація. Міграції. Урбанізація; головні міста. Етнічний склад населення. Роль ісламу в житті суспільства. Культура.

Давні народи на території Алжиру. Давньогрецька та фінікійська колонізація. Карфаген. Нумідія. Римська влада. Королівство вандалів. Візантія. Арабський халіфат; подальша роздрібненість. Алжир у складі Османської імперії. Французька колонізація. Боротьба за звільнення. Розвиток АНДР. Політичні події 90-х років ХХ ст. Сучасна ситуація; боротьба з тероризмом.

Алжирська Народна Демократична республіка. Глава держави. Законодавча влада. Виконавча влада. Провідні політичні партії. Внутрішньополітичні проблеми, ісламський фактор.

Економічний розвиток Алжиру. Проблеми реформування економіки. Провідні галузі промисловості; нафтова та газова промисловість. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг; туризм.

Зовнішня політика Алжиру. Участь в ООН, Африканському Союзі, ОІК, ЛАД та інших міжнародних організаціях. Відносини Алжиру з Францією, іншими країнами Заходу та сусідніми державами. Зовнішні економічні зв'язки країни; зовнішня торгівля, співробітництво у виробничій сфері.

Українсько-алжирські взаємовідносини: сучасний стан і перспективи розвитку.

Література [3; 4; 8–10; 33–36]

Тема 3. Нігерія

Географічне положення. Склад території. Політико-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води, ріка Нігер; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність, динаміка і розміщення населення. Природний рух, статеві-вікова структура. Демографічна ситуація. Міграції. Урбаніза-

ція; головні міські агломерації, Лагос. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії. Проблеми міжетнічних та міжконфесійних відносин. Культура.

Давні народи на території Нігерії. Державні утворення. Португальська колонізація узбережжя; работоргівля. Британська колонізація. Боротьба за визволення. Проголошення незалежності. Політичний та соціально-економічний розвиток незалежної Нігерії; політична нестабільність, військові режими. Сучасна політична ситуація.

Федеративна Республіка Нігерія. Глава держави. Законодавча влада. Виконавча влада. Провідні політичні партії. Внутрішньополітичні проблеми. Сепаратизм.

Економічний розвиток Нігерії. Провідні галузі промисловості; нафтова. Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг; туризм. Основні проблеми економічного розвитку.

Основні напрями зовнішньої політики Нігерії. Участь в ООН, Африканському Союзі та інших міжнародних організаціях. Відносини Нігерії із сусідніми державами та країнами Заходу. Зовнішні економічні зв'язки країни; зовнішня торгівля (експорт; імпорт), співробітництво у виробничій сфері.

Українсько-нігерійські взаємовідносини: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 7–10; 33–36; 41]

Тема 4. Демократична Республіка Конго

Географічне положення. Склад території. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини, основні види та розміщення; кліматичні умови; внутрішні води, річкова система Конго; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність, динаміка і розміщення населення. Природний рух, статеві-вікова структура. Демографічна ситуація. Міграції. Урбанізація; головні міста, агломерація Кіншаса. Етнічний склад населення. Релігії. Проблеми міжетнічних відносин. Культура.

Давні народи на території ДРК. Португальська колонізація узбережжя; работоргівля. Бельгійська колонізація. Боротьба за визволення. Проголошення незалежності. Політичний та соціально-економічний

ний розвиток незалежного Конго (Заїру); політична нестабільність; військові режими; громадянська війна. Сучасна політична ситуація.

Демократична Республіка Конго. Глава держави. Законодавча влада. Виконавча влада. Провідні політичні партії. Внутрішньополітичні проблеми. Політична нестабільність. Демократичні перетворення.

Економічний розвиток ДРК. Провідні галузі промисловості (гірничодобувна, електроенергетика, кольорова металургія). Сільське господарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг.

Зовнішня політика ДРК. Участь в ООН, Африканському Союзі та інших міжнародних організаціях. Відносини ДРК із сусідніми державами. Зовнішні економічні зв'язки країни.

Відносини між Україною і ДРК: сучасний стан і перспективи розвитку.

Література [3; 4; 7–10; 33–36]

Тема 5. Південна Африка

Географічне положення. Склад території. Адміністративно-територіальний поділ. Природні умови та ресурси: рельєф; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води, ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Чисельність, динаміка і розміщення населення. Природний рух, статеві-вікова структура. Демографічна ситуація. Міграції. Урбанізація; головні міські агломерації. Етнічний склад населення. Релігії. Особливості культури. Спосіб життя населення.

Давні народи на території Південної Африки. Голландська колонізація. Британська експансія. Боротьба народів проти поневолення. Англо-бурська війна. Південно-Африканський Союз. Встановлення режиму апартеїду. Південно-Африканська Республіка. Боротьба з режимом апартеїду. Реформи 90-х років ХХ ст. Сучасна політична ситуація.

Республіка Південна Африка. Глава держави. Законодавча влада. Виконавча влада. Провідні політичні партії. Внутрішньополітичні проблеми, їх врегулювання. Політичні реформи. “Африканське відродження”.

Економічний розвиток Південної Африки. Провідна промислова країна Африки. Головні галузі промисловості (гірничодобувна, електроенергетика, кольорова металургія, харчова та ін.). Сільське гос-

подарство: рослинництво, тваринництво. Транспорт. Сфера послуг. Туризм. Головні напрями економічних реформ.

Зовнішня політика Південної Африки. Участь в ООН, Африканському Союзу та інших міжнародних організаціях. Роль на африканському континенті. Відносини Південної Африки із сусідніми державами. Зовнішні економічні зв'язки країни; зовнішня торгівля (експорт, імпорт).

Відносини між Україною і Південною Африкою: сучасний стан і перспективи розвитку.

Література [1–4; 7–10; 33–36; 41]

Змістовий модуль II. Країни Латинської Америки

Тема 6. Бразилія

Географічне положення. Склад території. Сучасне геополітичне положення Бразилії. Федеративний державний устрій.

Рельєф; основні форми поверхні. Корисні копалини: основні види та розміщення. Кліматичні умови. Внутрішні води; Амазонка. Основні типи ґрунтів. Рослинний і тваринний світ; унікальність. Природні ландшафти. Антропогенні ландшафти. Екологічні проблеми, зокрема, Амазонії. Охорона природи та раціональне використання природних ресурсів.

Формування сучасного населення Бразилії. Чисельність та динаміка населення, розміщення, природний рух, статева та вікова структура, міграції. Урбанізація; найбільші агломерації, Сан-Паулу. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії. Особливості бразильської культури. Спосіб життя населення.

Корінне індіанське населення. Відкриття європейцями узбережжя Бразилії та Амазонії. Колоніальна експансія Португалії. Бразилія у складі Португальської колоніальної імперії. Проголошення імперії. Встановлення республіки. Бразилія наприкінці XIX – у першій половині XX ст. Політичний та соціально-економічний розвиток Бразилії в другій половині XX – на початку XXI ст.; основні проблеми.

Федеративна Республіка Бразилія. Президентська республіка. Глава держави – президент, порядок обрання і повноваження. Вищий законодавчий орган – Національний Конгрес: Палата депутатів, Федеральний Сенат; порядок формування і повноваження. Глава виконавчої влади – президент; уряд, його функціонування. Судова влада. Провідні політичні партії. Профспілки та інші громадські органі-

зації. Законодавча та виконавча влада в штатах. Місцеве управління та самоврядування.

Економічний розвиток Бразилії. Основні здобутки і проблеми. Сучасна промисловість, її сировинна база, провідні галузі: гірничодобувна, енергетика, чорна та кольорова металургія, машинобудування, хімічна, легка, харчова та ін. Сільське господарство: провідні галузі рослинництва і тваринництва. Транспорт; поширення основних видів. Сфера послуг; рівень розвитку, головні галузі. Туризм у Бразилії.

Зовнішня політика Бразилії. Участь Бразилії в ООН. Співробітництво з латиноамериканськими державами; участь в ОАД, ЛАЕС, МЕРКОСУР. Взаємовідносини з країнами Західної Європи, Японією та іншими країнами світу. Зовнішньоекономічні зв'язки Бразилії. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі: експорт та імпорт. Зовнішня заборгованість.

Відносини між Україною і Бразилією: встановлення, сучасний стан, перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 7–10; 23; 33–36; 41]

Тема 7. Аргентина

Географічне положення. Склад території. Федеративний державний устрій. Природні умови та ресурси: рельєф; гори (Анди) та рівнини; корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Формування сучасного населення Аргентини, його чисельність та динаміка, розміщення, природний рух, статева та вікова структура, міграції. Урбанізація; найбільша агломерація — Буенос-Айрес. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії. Культура. Спосіб життя населення.

Корінне індіанське населення. Європейська колонізація. Аргентина у складі Іспанської колоніальної імперії. Визвольна боротьба. Проголошення незалежності. Політичний та соціально-економічний розвиток Аргентини в ХІХ–ХХ ст.; основні проблеми. Аргентина на початку ХХІ ст.

Аргентинська Республіка. Глава держави — президент. Вищий законодавчий орган — двопалатний Національний Конгрес. Виконавча влада — президент; уряд. Провідні політичні партії. Органи влади в провінціях; місцеве управління та самоврядування.

Економічний розвиток Аргентини. Основні економічні проблеми. Промисловість, провідні галузі. Сільське господарство: провідні галузі рослинництва і тваринництва. Транспорт. Сфера послуг в Аргентині.

Зовнішня політика Аргентини. Участь Аргентини в ООН, ОАД, ЛАЕС, МЕРКОСУР та ін. міжнародних організаціях. Співробітництво з латиноамериканськими державами та іншими країнами світу. Зовнішньоекономічні зв'язки Аргентини: товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі (експорт, імпорт). Зовнішня заборгованість.

Відносини між Україною й Аргентиною: встановлення, сучасний стан, перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 7–10; 23; 33–36]

Тема 8. Чилі

Географічне положення. Склад території. Природні умови та ресурси: рельєф; гори (Анди); корисні копалини; кліматичні умови; внутрішні води; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми.

Формування сучасного населення Чилі, його чисельність та динаміка, розміщення, природний рух, статева та вікова структура, міграції. Урбанізація; найбільша агломерація — Сантьяго. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії. Культура. Спосіб життя населення.

Корінне індіанське населення. Європейська колонізація. Чилі у складі Іспанської колоніальної імперії. Визвольна боротьба. Проголошення незалежності. Політичний та соціально-економічний розвиток Чилі в ХІХ–ХХ ст.; основні проблеми. Політика уряду “Народної єдності”; військовий переворот. Політика режиму А. Піночета. Сучасний політичний та соціально-економічний розвиток.

Республіка Чилі. Глава держави — президент. Вищий законодавчий орган — двопалатний Національний Конгрес. Виконавча влада — президент; уряд. Провідні політичні партії. Місцеве управління та самоврядування.

Економічний розвиток Чилі. Основні економічні здобутки і проблеми. Промисловість, провідні галузі. Сільське господарство: головні напрями рослинництва і тваринництва. Транспорт. Сфера послуг у Чилі.

Зовнішня політика Чилі. Участь Чилі в ООН, ОАД, ЛАЕС та ін. міжнародних організаціях. Співробітництво з латиноамерикансь-

кими державами та іншими країнами світу. Зовнішньоекономічні зв'язки Чилі: зовнішня торгівля (експорт, імпорт).

Відносини між Україною і Чилі: встановлення, сучасний стан, перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 9; 10; 23; 34–35]

Тема 9. Мексика

Географічне положення. Склад території. Сучасне геополітичне становище Мексики. Федеративний державний устрій.

Рельєф; основні форми поверхні. Корисні копалини: основні види та розміщення. Кліматичні умови. Внутрішні води. Ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Антропогенні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи та раціональне використання природних ресурсів.

Формування сучасного населення Мексики, його чисельність та динаміка, розміщення, природний рух, статева та вікова структура. Демографічна ситуація. Міграції населення. Урбанізація; найбільші агломерації, Мехіко. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Релігії. Особливості культури Мексики. Спосіб життя населення.

Давні народи на теренах Мексики: майя, тольтеки, ольмеки та ін. Держава ацтеків. Іспанська колонізація. Мексика у складі Іспанської колоніальної імперії. Боротьба за незалежність. Встановлення республіки. Мексика у XIX — на початку XX ст. Демократична революція. Політичний та соціально-економічний розвиток Бразилії в XX — на початку XXI ст.; основні проблеми.

Мексиканські Сполучені Штати. Президентська республіка. Глава держави — президент, порядок обрання і повноваження. Вищий законодавчий орган — Національний Конгрес: Палата депутатів, Сенат; порядок формування і повноваження. Глава виконавчої влади — президент; уряд, його функціонування. Судова влада. Провідні політичні партії. Профспілки та інші громадські організації. Законодавча та виконавча влада в штатах. Місцеве управління та самоврядування.

Економічний розвиток Мексики. Основні здобутки і проблеми. Сучасна промисловість, її сировинна база, провідні галузі: гірничодобувна, нафтова, енергетика, чорна та кольорова металургія, машинобудування, хімічна, легка, харчова та ін. Сільське господарство: провідні галузі рослинництва і тваринництва. Транспорт; поширення основних видів. Сфера послуг; рівень розвитку, головні галузі. Туризм у Мексиці.

Зовнішня політика Мексики. Участь в ООН та інших міжнародних організаціях. Відносини між Мексикою і США. Мексика в НАФТА. Співробітництво з латиноамериканськими державами. Взаємовідносини з країнами Західної Європи, Азійсько-Тихоокеанського регіону. Зовнішньоекономічні зв'язки Мексики. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі: експорт та імпорт. Зовнішня заборгованість.

Відносини між Україною і Мексикою: встановлення, сучасний стан, перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 7–10; 23; 33–36; 41]

Змістовий модуль III. Країни Англо-Америки, Австралія, Нова Зеландія

Тема 10. Сполучені Штати Америки

Географічне положення. Склад території. Федеративний державний устрій. Володіння США.

Природні умови та ресурси: рельєф (гори та рівнини); розміщення основних корисних копалин; кліматичні умови; внутрішні води: головні річкові системи; озера; ґрунти; рослинний і тваринний світ; природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи та раціональне використання природних ресурсів.

Формування сучасного населення, його чисельність і динаміка, розміщення, природний рух, статева та вікова структура. Міграції. Урбанізація; мегаполіси, найбільші міські агломерації. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Українська діаспора. Основні релігії. Особливості американської культури. Спосіб життя населення.

Корінне населення. Перші європейські поселення, утворення колоній. Розвиток колоніальної експансії. Проголошення незалежності. Розвиток Сполучених Штатів; територіальне розширення. Громадянська війна між Півднем і Північчю. Економічний і політичний розвиток США наприкінці XIX — на початку XX ст. Перша світова війна. Економічне піднесення; криза, “новий курс”. Друга світова війна. “Маккартизм”. Внутрішня та зовнішня політика США у 50–90-х роках XX ст. США на початку XXI ст.

Президентська республіка. Глава держави — президент: порядок обрання і повноваження. Вищий законодавчий орган — Конгрес (Па-

лата представників, Сенат): порядок формування і повноваження. Виконавча влада. Судова влада. Провідні політичні партії. Органи влади у штатах.

Економічний розвиток США на сучасному етапі; основні проблеми і тенденції. Сучасна промисловість, її сировинна база, провідні галузі: паливна, електроенергетика, чорна і кольорова металургія, машинобудування, хімічна, лісова, легка, харчова та ін. Високі технології в американській промисловості. Сільське господарство; провідні галузі рослинництва і тваринництва; агробізнес, перспективні напрями розвитку. Рибальство. Транспортний комплекс. Сфера послуг: рівень розвитку, провідні галузі. Наука у США, інтеграція науки та виробництва. Туризм.

Історичний розвиток зовнішньої політики США. Сучасна зовнішньополітична стратегія США. Роль США в сучасному світі. Роль США в ООН, НАТО, НАФТА, АТЕС та інших міжнародних організаціях. Відносини США з американськими країнами, з країнами Західної Європи. Політика США в Центральній Європі. США і Росія: проблеми відносин. США і країни СНД. Відносини США і Китаю. США і Японія. Політика США на Близькому Сході. Зовнішньоекономічна політика США. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі: експорт та імпорт. США на світовому ринку капіталів.

Відносини України і США: сучасні політичні, економічні та культурні зв'язки; проблеми та перспективи розвитку.

Література [1–5; 7–10; 16; 18; 20; 23; 33–36; 41]

Тема 11. Канада

Географічне положення. Склад території. Федеративний державний устрій.

Природні умови та ресурси. Рельєф (гори та рівнини). Розміщення основних корисних копалин. Клімат. Внутрішні води: головні річкові системи; озера. Ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи.

Формування сучасного населення Канади, його чисельність і динаміка, розміщення, природний рух, статева та вікова структура, міграції. Урбанізація, основні агломерації. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Українська діаспора. Основні релігії. Культура. Спосіб життя населення.

Корінне населення Канади. Перші європейські поселення, утворення колоній. Боротьба між Францією та Англією; перемога Англії.

Акт про Британську Північну Америку. Розвиток Канади як доміюну Великобританії. Вестмінстерський статут. Конституційний закон 1982 р. Політичний і соціально-економічний розвиток Канади наприкінці XX — на початку XXI ст.

Глава держави — англійська королева (офіційно); повноваження генерал-губернатора. Двопалатний парламент: Палата громад; Сенат: порядок формування і повноваження. Кабінет міністрів на чолі з прем'єр-міністром. Судова влада. Законодавча та виконавча влада у провінціях. Проблема провінції Квебек. Провідні політичні партії.

Економічний розвиток Канади: провідні тенденції. Сучасна промисловість, її сировинна база, провідні галузі: паливна, електроенергетика, кольорова металургія, машинобудування, лісова, целюлозно-паперова та ін. Сільське господарство; провідні галузі рослинництва і тваринництва. Рибальство. Транспортний комплекс. Сфера послуг.

Зовнішня політика Канади. Участь Канади в ООН, НАТО, НАФТА та інших міжнародних організаціях. Відносини Канади із США та іншими американськими країнами. Відносини з країнами Західної Європи. Відносини Канади з Японією, іншими країнами світу. Зовнішні економічні зв'язки. Залежність від США. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі: експорт та імпорт.

Відносини України і Канади: сучасний стан; проблеми та перспективи розвитку.

Література [1–5; 7–10; 16; 18; 23; 33–36; 41]

Тема 12. Австралія

Географічне положення. Склад території. Сучасне геополітичне становище Австралійського Союзу. Володіння Австралії. Федеративний державний устрій — штати; дві території. Природні умови та ресурси: рельєф, основні форми поверхні; корисні копалини — основні види та розміщення; кліматичні умови; внутрішні води; проблема водних ресурсів. Основні типи ґрунтів; рослинний і тваринний світ, їх унікальність. Природні ландшафти. Антропогенні ландшафти. Екологічні проблеми. Охорона природи та раціональне використання природних ресурсів.

Корінне населення. Формування сучасного населення Австралії, його чисельність та динаміка, розміщення, природний рух, статеві та вікова структура, міграції. Урбанізація; найбільші міста. Сільське розселення. Етнічний склад населення. Становище корінного населення. Релігії. Спосіб життя населення.

Заселення Австралії аборигенами. Відкриття європейцями материка. Колонізація Австралії Великобританією. Розвиток колоній. Утворення Австралійського Союзу — домініону. Самостійність Австралії за Вестмінстерським статутом. Політичний і соціально-економічний розвиток Австралії в другій половині ХХ ст.

Австралія — парламентська монархія. Глава держави — королева Великобританії, яку представляє генерал-губернатор. Вищий законодавчий орган — Федеральний парламент: Палата представників, Сенат; порядок формування і повноваження. Глава виконавчої влади — прем'єр-міністр; уряд, його функціонування. Судова влада. Провідні політичні партії. Профспілки та інші громадські організації. Законодавча та виконавча влада в штатах. Місцеве управління та самоврядування.

Економічний розвиток Австралії, її роль у світовому господарстві. Сучасна промисловість, її сировинна база, провідні галузі: гірничодобувна, енергетика, чорна та кольорова металургія, машинобудування, хімічна, легка, харчова та ін. Сільське господарство: провідні галузі рослинництва і тваринництва; географія сільського господарства. Транспорт; основні види, їх розміщення. Сфера послуг; рівень розвитку, головні галузі. Туризм.

Зовнішня політика Австралії. Участь Австралії в ООН, ОАТЕС, ПТФ, ПТК та ін. міжнародних організаціях. Взаємовідносини з країнами Західної Європи, Японією та іншими країнами світу. Зовнішньоекономічні зв'язки Австралії. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі: експорт та імпорт; інші форми міжнародної співпраці.

Відносини між Україною й Австралією: встановлення, сучасний стан, перспективи розвитку.

Література [1; 3–5; 7–10; 16; 33–36; 41]

Тема 13. Нова Зеландія

Географічне положення. Склад території. Адміністративно-територіальний поділ — провінції. Володіння Нової Зеландії. Природні умови та ресурси: основні форми поверхні; корисні копалини; кліматичні умови; водні ресурси; ґрунти, рослинний і тваринний світ. Природні та антропогенні ландшафти. Охорона природи та раціональне використання природних ресурсів.

Корінне населення — маорі. Формування сучасного населення Нової Зеландії, його чисельність, динаміка та розміщення, природний рух, статева та вікова структура, міграції. Урбанізація. Етнічний склад населення. Становище корінного населення. Релігії. Спосіб життя населення.

Заселення Нової Зеландії полінезійцями. Відкриття європейцями островів. Колонізація Великобританією. Розвиток колоній. Утворення домініону. Самостійність за Вестмінстерським статутом. Політичний і соціально-економічний розвиток Нової Зеландії в другій половині ХХ — на початку ХХІ ст.

Нова Зеландія “де-юре” — парламентська монархія. Глава держави — королева Великобританії, яку представляє генерал-губернатор. Вищий законодавчий орган — Палата представників; порядок формування і повноваження. Глава виконавчої влади — прем’єр-міністр; уряд, його формування. Судова влада. Провідні політичні партії. Профспілки та інші громадські організації.

Економічний розвиток Нової Зеландії. Сучасна промисловість; провідні галузі: машинобудування, хімічна, легка, харчова, лісова та ін. Сільське господарство; провідні галузі тваринництва і рослинництва. Транспорт. Сфера послуг. Туризм.

Зовнішня політика Нової Зеландії. Участь в міжнародних організаціях. Взаємовідносини з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону та іншими країнами світу. Зовнішньоекономічні зв’язки Нової Зеландії. Товарна і географічна структура зовнішньої торгівлі; інші форми міжнародної співпраці.

Відносини між Україною та Новою Зеландією: встановлення, сучасний стан, перспективи розвитку.

Література [1; 3; 4; 8–10; 33–36; 41]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Частина перша. Нові незалежні держави

1. Географічне положення, склад території України.
2. Природно-ресурсний потенціал України.
3. Населення України.
4. Історичний розвиток України в ХХ ст.
5. Політична система України.
6. Господарство України: загальна характеристика.

7. Промисловість України.
8. Сільське господарство України.
9. Транспорт, сфера послуг України.
10. Україна в міжнародних відносинах.
11. Географічне положення, склад території Російської Федерації.
12. Природно-ресурсний потенціал Російської Федерації.
13. Населення Російської Федерації.
14. Історичний розвиток Російської Федерації в XX ст.
15. Політична система Російської Федерації.
16. Господарство Російської Федерації: загальна характеристика.
17. Промисловість Російської Федерації.
18. Сільське господарство Російської Федерації.
19. Транспорт, сфера послуг Російської Федерації.
20. Російська Федерація в міжнародних відносинах.
21. Географічне положення, природні умови та ресурси Білорусі.
22. Населення Білорусі.
23. Історичний розвиток Білорусі.
24. Політична система Білорусі.
25. Господарство Білорусі: загальна характеристика; промисловість.
26. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Білорусі.
27. Білорусь у міжнародних відносинах.
28. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Молдови.
29. Історичний розвиток Молдови.
30. Політична система Молдови.
31. Економіка Молдови.
32. Молдова в міжнародних відносинах.
33. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Естонії.
34. Історичний розвиток та політична система Естонії.
35. Економіка Естонії.
36. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Латвії.
37. Історичний розвиток та політична система Латвії.
38. Економіка Латвії.
39. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Литви.
40. Історичний розвиток та політична система Литви.
41. Економіка Литви.

42. Країни Балтії в міжнародних відносинах.
43. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Грузії.
44. Історичний розвиток та політична система Грузії.
45. Господарство Грузії.
46. Грузія в міжнародних відносинах.
47. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Вірменії.
48. Історичний розвиток та політична система Вірменії.
49. Господарство Вірменії.
50. Вірменія в міжнародних відносинах.
51. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Азербайджану.
52. Історичний розвиток та політична система Азербайджану.
53. Господарство Азербайджану.
54. Азербайджан у міжнародних відносинах.
55. Географічне положення, природні умови та ресурси Казахстану
56. Населення Казахстану.
57. Історичний розвиток Казахстану.
58. Політична система Казахстану.
59. Господарство Казахстану: загальна характеристика; промисловість.
60. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Казахстану.
61. Казахстан у міжнародних відносинах.
62. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Узбекистану.
63. Історичний розвиток та політична система Узбекистану.
64. Економіка Узбекистану.
65. Узбекистан у міжнародних відносинах.
66. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Киргизії.
67. Історичний розвиток та політична система Киргизької республіки.
68. Господарство Киргизької республіки.
69. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Туркменистану.
70. Історичний розвиток та політична система Туркменистану.
71. Економіка Туркменистану.

72. Географічне положення, природні умови та ресурси, населення Таджикистану.
73. Історичний розвиток та політична система Таджикистану.
74. Економіка Таджикистану.

Частина друга. Країни Європи

1. Географічне і геополітичне положення, природні умови та ресурси Великої Британії.
2. Населення Великої Британії.
3. Історія Великої Британії в XIX–XX ст.
4. Господарство Великої Британії: загальна характеристика. Промисловість Великої Британії.
5. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Великої Британії.
6. Політична система Великої Британії.
7. Велика Британія в міжнародних відносинах.
8. Географічне положення, природні умови та ресурси Франції.
9. Населення Франції.
10. Історичний розвиток Франції в XIX–XX ст.
11. Політична система Франції.
12. Економіка Франції: загальна характеристика. Промисловість Франції.
13. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Франції.
14. Франція в міжнародних відносинах.
15. Географічне положення, природні умови та ресурси Німеччини.
16. Історія Німеччини в XIX–XX ст.
17. Політична система Німеччини.
18. Економіка Німеччини: загальна характеристика. Промисловість Німеччини.
19. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Німеччини.
20. Німеччина в міжнародних відносинах.
21. Географічне положення, природні умови та ресурси Нідерландів.
22. Населення Нідерландів.
23. Господарство Нідерландів.
24. Політична система Нідерландів.
25. Нідерланди в міжнародних відносинах.
26. Географічне положення, природні умови та ресурси Данії.
27. Населення Данії.
28. Економіка Данії.

29. Політична система Данії.
30. Данія в міжнародних відносинах.
31. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Швеції.
32. Населення Швеції.
33. Господарство Швеції.
34. Політична система Швеції.
35. Швеція в міжнародних відносинах.
36. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Швейцарії.
37. Населення Швейцарії.
38. Історичний розвиток Швейцарії.
39. Економіка Швейцарії.
40. Політична система Швейцарії.
41. Швейцарія в міжнародних відносинах.
42. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Італії.
43. Населення Італії.
44. Історичний розвиток Італії в XIX–XX ст.
45. Політична система Італії.
46. Господарство Італії: загальна характеристика. Промисловість Італії.
47. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Італії.
48. Італія в міжнародних відносинах.
49. Географічне положення, природні умови та ресурси Іспанії.
50. Населення Іспанії.
51. Історичний розвиток Іспанії в XIX–XX ст.
52. Політична система сучасної Іспанії.
53. Господарство Іспанії.
54. Іспанія в міжнародних відносинах.
55. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Португалії.
56. Населення Португалії.
57. Історичний розвиток Португалії в XIX–XX ст.
58. Політична система сучасної Португалії.
59. Господарство Португалії.
60. Португалія в міжнародних відносинах.
61. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Греції.
62. Населення Греції.
63. Історичний розвиток Греції в XIX–XX ст.
64. Політична система сучасної Греції.

65. Господарство Греції.
66. Греція в міжнародних відносинах.
67. Географічне положення, природні умови та ресурси Польщі.
68. Населення Польщі.
69. Історичний розвиток Польщі в ХХ ст.
70. Економіка Польщі.
71. Політична система Польщі.
72. Польща в міжнародних відносинах.
73. Географічне положення, природні умови та ресурси Угорщини.
74. Населення Угорщини.
75. Історичний розвиток Угорщини в ХХ ст.
76. Господарство Угорщини.
77. Політична система Угорщини.
78. Угорщина в міжнародних відносинах.
79. Географічне положення, природні умови та ресурси Чехії.
80. Населення Чехії.
81. Історичний розвиток Чехії в ХХ ст.
82. Господарство Чехії.
83. Політична система Чехії.
84. Чехія в міжнародних відносинах.
85. Географічне положення, природні умови та ресурси Румунії
86. Населення Румунії.
87. Історичний розвиток Румунії в ХХ ст.
88. Господарство Румунії.
89. Політична система Румунії.
90. Румунія в міжнародних відносинах.

Частина третя. Країни Азії

1. Географічне положення, природні умови та ресурси Туреччини.
2. Населення Туреччини.
3. Історичний розвиток Туреччини в ХХ ст.
4. Політична система сучасної Туреччини.
5. Господарство Туреччини.
6. Промисловість Туреччини.
7. Туреччина в міжнародних відносинах.
8. Географічне положення, природні умови та ресурси Саудівської Аравії.
9. Населення Саудівської Аравії.
10. Історичний розвиток Саудівської Аравії.

11. Політична система Саудівської Аравії.
12. Господарство Саудівської Аравії.
13. Зовнішні зв'язки Саудівської Аравії.
14. Географічне положення, природні умови та ресурси Ірану.
15. Населення Ірану.
16. Історичний розвиток Ірану в ХХ ст.
17. Політична система сучасного Ірану.
18. Господарство Ірану.
19. Іран у міжнародних відносинах.
20. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Пакистану.
21. Населення Пакистану.
22. Історичний розвиток Пакистану після здобуття незалежності.
23. Політична система Пакистану.
24. Господарство Пакистану.
25. Промисловість Пакистану.
26. Пакистан у міжнародних відносинах.
27. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Індії.
28. Населення Індії.
29. Історичний розвиток Індії в доколоніальну епоху. Колонізація Індії.
30. Історія незалежної Індії.
31. Політична система Індії.
32. Загальна характеристика господарства Індії. Промисловість Індії.
33. Сільське господарство, транспорт і сфера послуг Індії.
34. Індія в міжнародних відносинах.
35. Географічне положення, природні умови та ресурси Індонезії.
36. Населення Індонезії.
37. Історичний розвиток Індонезії в ХХ ст.
38. Політична система Індонезії.
39. Економіка Індонезії. Сільське господарство Індонезії.
40. Промисловість Індонезії.
41. Індонезія в міжнародних відносинах.
42. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Китаю.
43. Населення Китаю. Демографічна ситуація.
44. Історичний розвиток Китаю до ХХ ст.
45. Історичний розвиток Китаю в ХХ ст.
46. Політична система Китаю.

47. Господарство Китаю: загальна характеристика.
48. Промисловість Китаю.
49. Сільське господарство, транспорт і сфера послуг Китаю.
50. Зовнішня політика Китаю. Китай у міжнародних відносинах.
51. Географічне положення, природні умови та ресурси Республіки Корея.
52. Населення Республіки Корея.
53. Історичний розвиток Кореї в ХХ ст.
54. Політична система Республіки Корея.
55. Економіка Республіки Корея.
56. Промисловість Республіки Корея.
57. Республіка Корея в міжнародних відносинах.
58. Географічне положення, природні умови та ресурси Японії.
59. Населення Японії.
60. Історія Японії до ХХ ст.
61. Історичний розвиток Японії в ХХ ст.
62. Політична система Японії.
63. Економіка Японії: загальна характеристика.
64. Промисловість Японії.
65. Сільське господарство, транспорт і сфера послуг Японії.
66. Японія в міжнародних відносинах.

Частина четверта. Країни Африки, Америки, Океанії та Австралія

1. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Єгипту
2. Населення Єгипту.
3. Історичний розвиток Єгипту в ХХ ст.
4. Політична система Єгипту.
5. Господарство Єгипту: загальна характеристика. Промисловість Єгипту.
6. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Єгипту.
7. Єгипет у міжнародних відносинах.
8. Природно-ресурсний потенціал Алжиру.
9. Населення Алжиру.
10. Історичний розвиток Алжиру.
11. Політична система Алжиру.
12. Господарство Алжиру.
13. Алжир у міжнародних відносинах.
14. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Нігерії

15. Населення Нігерії.
16. Історичний розвиток Нігерії.
17. Політична система Нігерії.
18. Господарство Нігерії: загальна характеристика. Промисловість Нігерії.
19. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Нігерії.
20. Нігерія в міжнародних відносинах.
21. Географічне положення, природні умови та ресурси Демократичної Республіки Конго.
22. Населення Демократичної Республіки Конго.
23. Політична система Демократичної Республіки Конго.
24. Економіка Демократичної Республіки Конго.
25. Зовнішні зв'язки Демократичної Республіки Конго.
26. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Південної Африки.
27. Населення Південної Африки.
28. Історичний розвиток Південної Африки в XIX–XX ст.
29. Політична система Південної Африки.
30. Господарство Південної Африки: загальна характеристика. Промисловість Південної Африки.
31. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Південної Африки.
32. Південна Африка в міжнародних відносинах.
33. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Бразилії.
34. Населення Бразилії.
35. Історичний розвиток Бразилії в XIX–XX ст.
36. Політична система Бразилії.
37. Господарство Бразилії: загальна характеристика. Промисловість Бразилії.
38. Сільське господарство, транспорт і сфера послуг у Бразилії.
39. Бразилія в міжнародних відносинах.
40. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Аргентини.
41. Населення Аргентини.
42. Історичний розвиток Аргентини в XIX–XX ст.
43. Політична система Аргентини.
44. Господарство Аргентини: загальна характеристика. Промисловість Аргентини.

45. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Аргентини.
46. Аргентина в міжнародних відносинах.
47. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Чилі.
48. Населення Чилі.
49. Історичний розвиток Чилі.
50. Політична система Чилі.
51. Господарство Чилі: загальна характеристика. Промисловість Чилі.
52. Сільське господарство, транспорт, сфера послуг Чилі.
53. Чилі в міжнародних відносинах.
54. Географічне положення, природно-ресурсний потенціал Мексики.
55. Населення Мексики.
56. Історичний розвиток Мексики в XIX–XX ст.
57. Політична система Мексики.
58. Господарство Мексики: загальна характеристика. Промисловість Мексики.
59. Сільське господарство, транспорт і сфера послуг Мексики.
60. Мексика в міжнародних відносинах.
61. Географічне та геополітичне положення США. Склад території.
62. Природні умови та ресурси США.
63. Населення США.
64. Історичний розвиток США до XX ст.
65. Історичний розвиток США в XX ст.
66. Політична система США.
67. Загальна характеристика економіки США.
68. Промисловість США.
69. Сільське господарство, транспорт та сфера послуг США.
70. США в міжнародних відносинах.
71. Географічне положення, природні умови та ресурси Канади.
72. Населення Канади.
73. Історичний розвиток Канади.
74. Політична система Канади.
75. Загальна характеристика господарства Канади. Промисловість Канади.
76. Сільське господарство, транспорт і сфера послуг Канади.
77. Канада в міжнародних відносинах.
78. Географічне положення, природні умови та ресурси Австралії.
79. Населення Австралії.

80. Історичний розвиток Австралії.
81. Політична система Австралії.
82. Економіка Австралії: загальна характеристика. Промисловість Австралії.
83. Сільське господарство, транспорт і сфера послуг Австралії.
84. Австралія в міжнародних відносинах.
85. Географічне положення, природні умови та ресурси Нової Зеландії.
86. Населення Нової Зеландії.
87. Політична система Нової Зеландії.
88. Економіка Нової Зеландії: загальна характеристика. Промисловість Нової Зеландії.
89. Сільське господарство, транспорт і сфера послуг Нової Зеландії.
90. Нова Зеландія в міжнародних відносинах.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Частина перша. Нові незалежні держави

1. Населення України: демографічна ситуація, урбанізація, етнічний та релігійний склад.
2. Машинобудування України: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
3. Паливно-енергетичний комплекс України: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
4. Сільське господарство України: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
5. Транспортний комплекс України: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
6. Рекреаційно-туристичний комплекс України: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
7. Населення Російської Федерації: демографічна ситуація, урбанізація, етнічний та релігійний склад.
8. Економіка Російської Федерації: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
9. Промисловість Російської Федерації: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
10. Культура Російської Федерації.
11. Рекреаційно-туристичний комплекс Російської Федерації.
12. Економічні райони Російської Федерації.

13. Промисловість Білорусі: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
14. Сільське господарство Білорусі: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
15. Придністровська проблема: виникнення, сучасний стан, перспективи врегулювання.
16. Рекреація й туризм у країнах Балтії.
17. Культурна спадщина Грузії.
18. Внутрішньополітична ситуація в Грузії.
19. Промисловість Вірменії: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
20. Паливно-енергетичний комплекс Азербайджану: сучасний стан, перспективи розвитку.
21. Рекреація та туризм у країнах Закавказзя.
22. Економіка Казахстану: сучасний стан, перспективи розвитку.
23. Паливно-енергетичний комплекс Казахстану: сучасний стан, перспективи розвитку.
24. Промисловість Туркменистану: сучасний стан, перспективи розвитку.
25. Промисловість Узбекистану: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
26. Сільське господарство Узбекистану: сучасний стан, перспективи розвитку.
27. Внутрішньополітична ситуація в Киргизькій Республіці.
28. Господарство Киргизстану: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
29. Внутрішньополітична ситуація в Таджикистані.
30. Господарство Таджикистану: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.

Частина третя. Країни Азії

1. Промисловість Туреччини: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
2. Внутрішньополітична ситуація в Туреччині.
3. Рекреаційно-туристична сфера Туреччини.
4. Культурна спадщина Туреччини.
5. Населення Ірану: демографічна ситуація, урбанізація, етнічний та релігійний склад.

6. Промисловість Ірану: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
7. Культура Ірану.
8. Культурна спадщина Саудівської Аравії.
9. Внутрішньополітична ситуація в Пакистані.
10. Сучасний економічний розвиток Пакистану: основні напрями, проблеми і тенденції.
11. Населення Індії: демографічна ситуація, урбанізація, етнічний та релігійний склад.
12. Господарство Індії: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
13. Промисловість Індії: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
14. Сільське господарство Індії: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
15. Рекреаційно-туристична сфера Індії.
16. Культурна спадщина і сучасний культурний розвиток Індії.
17. Населення Індонезії: демографічна ситуація, урбанізація, етнічний та релігійний склад.
18. Промисловість Індонезії: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
19. Рекреаційно-туристична сфера Індонезії.
20. Населення Китаю: демографічна ситуація, урбанізація, етнічний та релігійний склад.
21. Економіка Китаю: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
22. Сучасний промисловий розвиток Китаю: основні тенденції.
23. Сільське господарство Китаю: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
24. Рекреаційно-туристична сфера Китаю.
25. Промисловість Республіки Корея: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
26. Сфера послуг Республіки Корея: провідні галузі, тенденції розвитку.
27. Економіка Японії: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку.
28. Сучасний промисловий розвиток Японії: стан, проблеми і перспективи.

29. Сфера послуг Японії: провідні галузі, проблеми і тенденції розвитку.
30. Культурна спадщина і сучасний культурний розвиток Японії.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Безуглий В. В.* Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: Навч. посіб. — К.: Академія, 2005. — 704 с.
2. *Безуглий В. В., Козинець С. В.* Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. — К.: Академія, 2003. — 688 с.
3. *Блій де Г., Муллер П., Шаблій О.* Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. — К.: Либідь, 2004. — 740 с.
4. *Дахно І. І., Тимофієв С. М.* Країни світу: Довідник. — К.: МАПА, 2007. — 608 с.
5. *Дорошевський М. В., Мысливец Г. В.* Экономическая и социальная география мира: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 2003. — 184 с.
6. *Дубович І. А.* Країнознавчий словник-довідник. — Львів: Ліга-прес, 2005. — 819 с.
7. *Масляк П. О.* Країнознавство: Підручник. — К.: Знання, 2007. — 292 с.
8. *Страноведение: Учеб. пособие / П. И. Рогач и др.* — Минск: БГЭУ, 2003. — 284 с.
9. *Страны и регионы мира: Экономико-политический справочник / Под ред. А. С. Булатова.* — М.: Велби; Проспект, 2005. — 624 с.
10. *Страны 2006: Справочник / Под общ. ред. С. В. Лаврова.* — М.: Республика, 2006. — 596 с.

Додаткова

11. *Бойко Н. А.* Экономическая и социальная география: Учеб. пособие. — К.: КНЕУ, 2002. — 216 с.
12. *Газін В. П., Копилов С. А.* Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002): Навч. посіб. — К.: Либідь, 2004. — 624 с.
13. *Газін В. П., Копилов С. А.* Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945). — К.: Слово, 2003. — 472 с.
14. *Дахно І. І.* Історія країн світу: Довідник. — К.: ЦНЛ, 2007. — 816 с.

15. *XX век. Явления века. Страны. Люди. Краткая истор. энцикл.*: В 2 т. — М.: Наука, 2002. — Т. 2. — 502 с.
16. *Економіка зарубіжних країн* / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепішевського. — К.: ЦНЛ, 2003. — 352 с.
17. *Ігнат'єв П. М.* Країнознавство. Країни Азії: Навч. посіб. — Чернівці: Книги — XXI, 2006. — 424 с.
18. *Конституційне право зарубіжних країн*: Навч. посіб. / В. О. Рієка, В. С. Семенов, М. В. Цвік та ін. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 544 с.
19. *Коптель О. А., Пархомчук О. С.* Міжнародні відносини ХХ ст. — К.: Школяр, 1999. — 255 с.
20. *Іваницька О. П.* Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002). — Житомир: Фоліант, 2003. — 560 с.
21. *Кириченко В. П.* Нова історія країн Азії, Африки та Латинської Америки: Навч. посіб. — К.: Либідь, 2002. — 168 с.
22. *Козик В. В., Панкова Л. А., Даниленко Н. Б.* Міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. — К.: Знання-Прес, 2000. — 277 с.
23. *Кузик С., Книш М.* Економічна і соціальна географія Америки. — Львів: ЛНУ, 1999. — 299 с.
24. *Майер Дж. М., Раух Дж. Е., Філіпенко А.* Основні проблеми економічного розвитку. — К.: Либідь, 2003. — 688 с.
25. *Максаковский В. П.* Географическая картина мира: В 2 кн. — Кн. II: Региональная характеристика мира. — М.: Дрофа, 2004. — 480 с.
26. *Масляк П. О., Дахно І. І.* Економічна і соціальна географія світу. — К.: Вежа, 2004. — 279 с.
27. *Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: Учебник* / Под ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьмовой. — М.: Флинт, 2000. — 408 с.
28. *Міжнародна економіка*: Навч. посіб. / Ред. Ю. Г. Козак, В. В. Ковалевський, К. І. Ржепішевський. — К.: ЦНЛ, 2004. — 672 с.
29. *Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–1970-ті роки)*: Підручник / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. — К.: Либідь, 1999. — 558 с.
30. *Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980–2000-ні роки)*: Підручник / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. — К.: Либідь, 2001. — 622 с.
31. *Міжнародні інтеграційні процеси сучасності* / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, М. А. Дудченко та ін. — К.: Знання України, 2004. — 304 с.

32. *Світова економіка: Підручник / А. С. Філіпенко та ін. — К.: Либідь, 2001. — 582 с.*
33. *Страны и регионы мира: Статист. справ. Всемирного банка / Ред. А. В. Бондаренко. — М.: Весь мир, 2005. — 239 с.*
34. *Страны мира: Включая флаги 220 стран: Соврем. справ. / Т. В. Горячкина, И. Г. Ярич (сост.). — М.: Дом Славян. кн., 2005. — 607 с.*
35. *Страны мира: Полный универ. информац. справ. / В. П. Бутромеев и др. — М.: Олма-Пресс; Красный пролетарий, 2005. — 607 с.*
36. *Страны мира от А до Я: Новый информац. справ. / С. Л. Романцова (сост.). — Харьков; Белгород: Клуб семейного досуга, 2007. — 352 с.*
37. *Страны. Народы. Цивилизации / Глав. ред. М. Д. Аксенова. — М.: Аванта +, 2002. — 704 с.*
38. *Социально-экономическая география зарубежного мира / Под ред. В. В. Вольского. — М.: Крон-Пресс, 1998. — 592 с.*
39. *Ушакова Н. Г., Помінова І. І. Соціально-економічні типи країн: Навч. посіб. — К.: Професіонал, 2004. — 304 с.*
40. *Шатовал В. М. Державний лад країн світу. — К.: УЦПС, 1999. — 320 с.*
41. *Экономическая, социальная и политическая география мира: Регионы и страны / Под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. — М.: Гардарики, 2002. — 928 с.*
42. *Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. — К.: Либідь, 2000. — 416 с.*

Для індивідуального опрацювання

1. *Америка: Энциклопедия повседневной жизни. — М., 1998. — 416 с.*
2. *Антонова И. Ф. Канада — страна переселенческого капитализма: Учеб. пособие. — М.: Изд-во МГУ, 1988. — 98 с.*
3. *Африка — наш час настав. — К.: Посольство ПАР, 2002. — 84 с.*
4. *Барановский Л. С., Козикис Д. Д. Канада. Австралия. Новая Зеландия. — Минск: Вышэйш. шк., 2003. — 368 с.*
5. *Бірдсалл С. С., Флорін Д. Географія США. — К., 2000. — 208 с.*
6. *Бромлей Ю. В., Подольный Р. Г. Человечество — это народы. — М.: Мысль, 1990. — 391 с.*

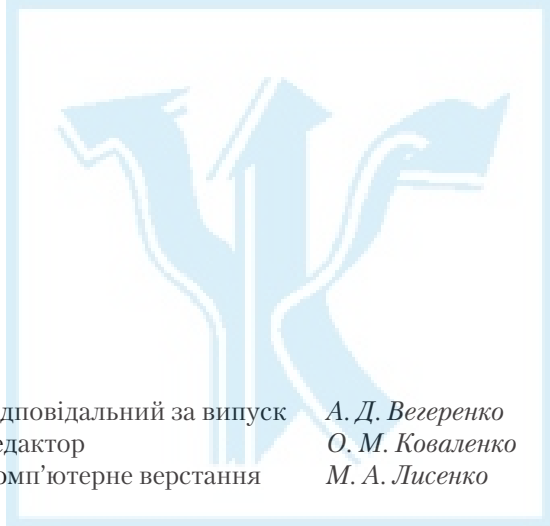
7. *Бусыгина И. М.* Регионы Германии. — М.: РОССПЭН, 1999. — 352 с.
8. *Васильев К. В.* Истоки китайской цивилизации. — М.: Вост. лит., 1998. — 320 с.
9. *Васильев Л. С.* История Востока: В 2 т. — М., 1993.
10. *Воскресенский В. Ю.* Международный туризм: Учеб. пособие. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. — 255 с.
11. *Географический* энциклопедический словарь: Географические названия. — М.: Сов. энцикл., 1989. — 592 с.
12. *Гладкий Ю. Н., Доброскок В. А., Семенов С. П.* Экономическая география России: Учебник. — М.: Гардарики, 1999. — 752 с.
13. *Дахно І. І., Бовтрук Ю. А.* Міжнародна економіка: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2002. — 216 с.
14. *Дейвіс Н.* Європа: Історія. — К.: Основи, 2000. — 1464 с.
15. *Дипломатия* иностранных государств: Учеб. пособие / Под ред. Т. В. Зонойвой. — М.: РОССПЭН, 2004. — 352 с.
16. *Доклад* о развитии человеческого потенциала в странах Европы и СНГ. — М.: Права человека, 1999. — 128 с.
17. *Дослідження* світової політики: Зб. наук. пр. — Вип. 24; 25. — К., 2003.
18. *Дюрозель Ж.-Б.* Історія дипломатії від 1919 року до наших днів: Пер. з фр. — К., 1993. — 903 с.
19. *Економіка* Сполучених Штатів: Нарис. — К.: ЮСІА, 1999. — 212 с.
20. *Индия.* Карманная энциклопедия. — М.: Муравей-Гайд, 1999. — 430 с.
21. *Ислам:* Исторические очерки / Под ред. С. М. Прозорова. — М.: Наука, 1991. — 231 с.
22. *Ислам:* Энциклопед. словарь. — М., 1991. — 198 с.
23. *История* Европы / Ж. Альбедер и др. — Минск: Вышэйш. шк., — 1996. — 382 с.
24. *Історія* світової культури. Культурні регіони: Навч. посіб. / За ред Л. Т. Левчук. — К.: Либідь, 2000. — 520 с.
25. *Канада:* Факты и цифры. — К., 1996. — 80 с.
26. *Китай — 2000:* Факты и цифры. — Пекин: Синьсин, 2000. — 206 с.
27. *Коломойцев В. Є.* Альтернатива розрусі: Латиноамериканський інвестиційний досвід подолання глобальної фінансово-економічної кризи. — К.: Молодь, 2000. — 408 с.

28. *Копійка В. В., Шинкаренко Т. І.* Європейський Союз: заснування і етапи становлення: Навч. посіб. — К.: Ін Юре, 2001. — 448 с.
29. *Латинская Америка:* Справочник. — М.: Полит. лит., 1976. — 302 с.
30. *Маккен Р.* Історія Сполучених Штатів: Нарис. — К.: ЮСІА, 1998. — 212 с.
31. *Міжнародні відносини:* Історія, теорія, економіка: Навч. посіб. — Львів: ЛНУ, 2002. — 397 с.
32. *Накасонэ Я.* Государственная стратегия Японии в XXI веке. — М.: Nota Bene, 2001. — 312 с.
33. *Народонаселение:* Энцикл. словарь. — М.: БРЭ, 1994. — 640 с.
34. *Німеччина у фактах.* — Франкфурт-на-Майні, 1996. — 544 с.
35. *Половина І. П.* Фізична географія Європи: Навч. посіб. — К.: АртЕк, 1998. — 272 с.
36. *Портрет* Сполучених Штатів. Огляд. — К., 1998. — 96 с.
37. *Семігіна Т. В.* Соціальна політика у глобальному вимірі. — К.: Пульсари, 2003. — 252 с.
38. *Согрин В. В.* Политическая история США. XVII–XX вв. — М.: Весь мир, 2001. — 400 с.
39. *Соколенко С. И.* Современные мировые рынки и Украина. — К.: Демос, 1995. — 354 с.
40. *Страны и народы:* Науч.-попул. геогр.-этногр. изд: В 20 т. — М.: Мысль, 1978–1985.
41. *Сучасні тенденції розвитку африканського континенту.* — К.: МАУП, 2004. — 72 с.
42. *Томахин Г. Д.* Лингвострановедческий словарь Соединенного Королевства Великобритания и Северная Ирландия. — М.: Аст-Пресс, 2003. — 720 с.
43. *Царенко О. М., Захарчук А. С.* Економіка України і світу. — Суми: Унів. кн., 2000. — 320 с.
44. *Юрківський В. М.* Країни світу: Довідник. — К.: Либідь, 2001. — 368 с.
45. *Языков Е. Ф.* История стран Европы и Америки в новейшее время (1918–1945 годы). — М.: ИНФРА-М, 2000. — 352 с.
46. *Япония.* Карманная энциклопедия. — М.: Муравей-Гайд, 2000. — 224 с.

Джерела мережі Інтернет.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Країнознавство”	4
Зміст дисципліни “Країнознавство”	6
Питання для самоконтролю	54
Теми контрольних робіт.....	64
Список літератури	67

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>О. М. Коваленко</i>
Комп'ютерне верстання	<i>М. А. Лисенко</i>

МАУП

Зам. № ВКЦ-3767

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП